

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 3. 2016.

Sarajevo, svibanj 2016.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 31. 3. 2016.) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I. U V O D **1**

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH **2**

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	6
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	8
2.1.1. Obveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	16
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	21
2.2. Profitabilnost	32
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	36
2.4. Likvidnost	40
2.5. Devizni rizik	48

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE **50**

P R I L O Z I **53**

I. UVOD

Poslovanje bankarskog sektora se već dulje razdoblje odvija u nepovoljnom okruženju i u uvjetima stagnacije gospodarskog rasta i razvoja u zemljama EU zone. Nedovoljan ekonomski rast, teško stanje u realnom sektoru i brojni unutarnji problemi uzrokovani političkim stanjem u zemlji, ograničeni pristup novim stabilnim izvorima financiranja, negativno su se odrazili na stanje i perspektive bankarskog sektora. Prvi kvartal 2016. godine karakterizira stagnacija bilančne sume, kako na razini sustava, tako i kod većine banaka, depoziti su na istoj razini kao i na kraju 2015. godine, a zabilježen je neznatni kreditni rast, dok je kapital porastao iz osnove ostvarene dobiti tekućeg razdoblja. To ukazuje na već dulje vrijeme prisutnu stagnaciju bankarskog sektora, što je i razumljivo, imajući u vidu okruženje u kojem posluju banke u F BiH, odnosno u BiH. Likvidnost, profitabilnost i kapitaliziranost sektora mogu se ocijeniti zadovoljavajućim, te se može zaključiti da je bankarski sektor i dalje ostao stabilan i siguran.

Na dan 31. 3. 2016. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka, kao i na kraju 2015. godine, a broj zaposlenih u bankama F BiH iznosio je 6.677.

Bilančna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosila je 17,2 milijarde KM, što je približno na istoj razini kao i na kraju 2015. godine. Samo su dvije banke imale umjerenu stopu rasta (5% i 6%), dok su također dvije banke zabilježile umjeren pad aktive (6% i 9%). Kod dvije ključne stavke u strukturi aktive: kredita i novčanih sredstava, zabilježena je neznatna promjena, odnosno povećanje udjela kredita sa 67,5% na 67,9%, dok je udjel novčanih sredstava smanjen sa 28,3% na 27%.

Novčana sredstva su u prvom kvartalu 2016. godine smanjena za 4,2% ili 205 milijuna KM i sa 31. 3. 2016. iznosila su 4,7 milijardi KM. Pad novčanih sredstava rezultat je rasta plasmana drugim bankama, blagog kreditnog rasta i ulaganja u vrijednosne papire, a s druge strane, plaćanja dospjelih kreditnih obveza.

Kreditni, kao najveća stavka aktive banaka, u prvom kvartalu 2016. godine zabilježili su skroman rast od 0,8% ili 88 milijuna KM, tako da su sa 31. 3. 2016. iznosili 11,7 milijardi KM. Kreditni stanovništvu su ostvarili neznatan rast od 1% ili 36 milijuna KM, dok je udjel zadržan na istoj razini od 49,1% i sa 31. 3. 2016. 7 iznosili su 5,7 milijardi KM. Krediti dani privatnim poduzećima iznose 5,4 milijarde KM, s također niskim rastom od 1% ili 78 milijuna KM i povećanim udjelom sa 45,9% na 46,2%. Ukupni nekvalitetni krediti sa 31. 3. 2016. iznose 1,46 milijardi KM i u odnosu na kraj 2015. godine smanjeni su za 3% ili 46 milijuna KM. Udjel nekvalitetnih kredita, kao ključni pokazatelj kvalitete kredita, smanjen je sa 12,9% na 12,4%. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravne osobe se odnosi 65%, a na stanovništvo 35%. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na nekvalitetne kredite se odnosi 16% ili 951 milijun KM, što je za 0,7 postotnih bodova manje nego na kraju 2015. godine, a za sektor stanovništva isti iznose 8,8% ili 504 milijuna KM, što je za 0,2 postotna boda manje u odnosu na kraj 2015. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire bilježe rast od 4,1% ili 43 milijuna KM (u 2015. godini rast je iznosio 31,1% ili 249 milijuna KM), što se najvećim dijelom odnosi na vrijednosne papire emitenta Vlada F BiH. Portfelj vrijednosnih papira na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosio je 1,1 milijardu KM, što je udjel u aktivi od 6,3%.

U strukturi izvora financiranja banaka depoziti su s iznosom od 13,1 milijardu KM i udjelom od 76% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH i zadržali su približno istu razinu kao i na kraju 2015. godine. Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta

depozitnog i financijskog potencijala banaka, nastavljen je i u prva tri mjeseca 2016. godine, sa stopom od 2,4% ili 175 milijuna KM i sa 31. 3. 2016. iznosili su 7,4 milijarde KM.

Dugogodišnji trend pada kreditnih obveza nastavljen je i u prva tri mjeseca 2016. godine, sa stopom od 4% ili 36 milijuna KM, na razinu od 868 milijuna KM i udjelom od 5% u strukturi financiranja banaka.

U posljednjih sedam godina, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su smanjeni za više od 60% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). U istom razdoblju izvori financiranja banaka u F BiH (uzeti krediti, depoziti i subordinirani dugovi) od strane svojih grupacija (banaka majki i ostalih članica grupacije i/ili drugih dioničara), smanjeni su za 70% ili 2,4 milijarde KM i sa 31. 3. 2016. iznose jednu milijardu KM ili 5,9% pasive. Evidentno je da je financijska potpora matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast i u narednom razdoblju u F BiH više bazirati na rastu domaćih izvora financiranja.

U prvom kvartalu 2016. godine ukupan kapital povećan je za 2,8% ili 72 milijuna KM, po osnovi dobiti tekućeg perioda i sa 31. 3. 2016. iznosio je 2,7 milijardi KM.

Regulatorni kapital na dan 31. 0. 2016. iznosio je 2,2 milijarde KM i neznatno je povećan u odnosu na kraj 2015. godine, bez promjena u strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 31. 3. 2016. iznosila je 15,4% i dalje je znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti. Stopa financijske poluge na razini bankovnog sustava na dan 31. 3. 2016. iznosila je 9,3%.

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2016. godine ostvaren je pozitivan financijski rezultat-dobit u iznosu od 73 milijuna KM. Pozitivan financijski rezultat od 74 milijuna KM ostvarilo je 15 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od jedan milijun KM iskazan je kod dvije banke.

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 3. 2016. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2015. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1. 7. 2008.

U prvom kvartalu 2016. godine nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka, što je posljedica financijske krize i smanjenog opsega poslovnih aktivnosti banaka.

Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže organizacijskih dijelova tako što su u većoj mjeri mijenjale organizacijski oblik, organizacijsku pripadnost ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz

Federacije BiH bilo je ukupno 45 (sve na teritoriju Federacije BiH): osnovano je osam novih organizacijskih dijelova, osam organizacijskih dijelova je ukinuto, a kod 29 su bile promjene.

S navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31. 3. 2016. imale ukupno 557 organizacijskih dijelova, što je isto kao i 31. 12. 2015.

Broj organizacijskih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (36) je također ostao isti kao i 31. 12. 2015.

Sa 31. 3. 2016. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 49 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 11 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Četiri banke iz Republike Srpske imale su 36 organizacijskih dijelova u Federaciji BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 31. 3. 2016. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

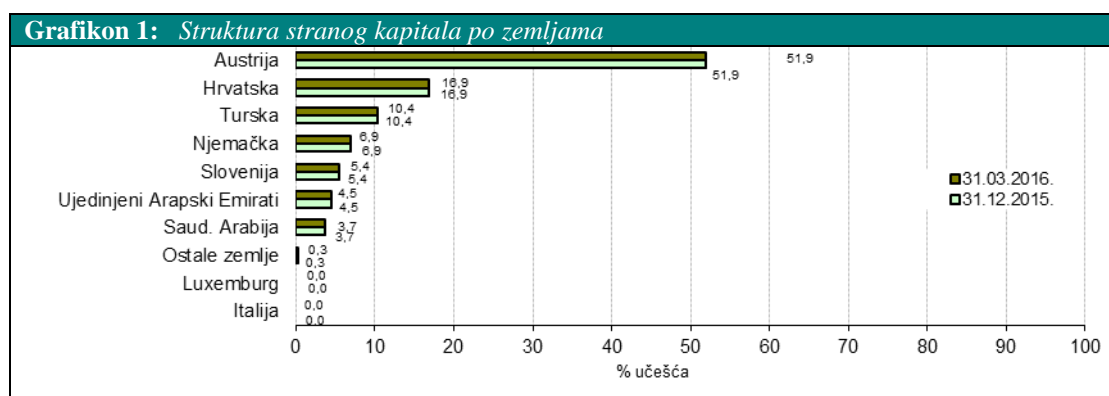
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 31. 3. 2016., ocijenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 16 banaka
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka.

Od 16 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 10 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31. 3. 2016. stanje je isto kao na kraju 2015. godine: najveći udjel stranog kapitala od 51,9% i dalje imaju dioničari iz Austrije, slijedi udjel dioničara iz Hrvatske od 16,9%, te Turske od 10,4%. Ostale zemlje imale su pojedinačni udjel manji od 7%.

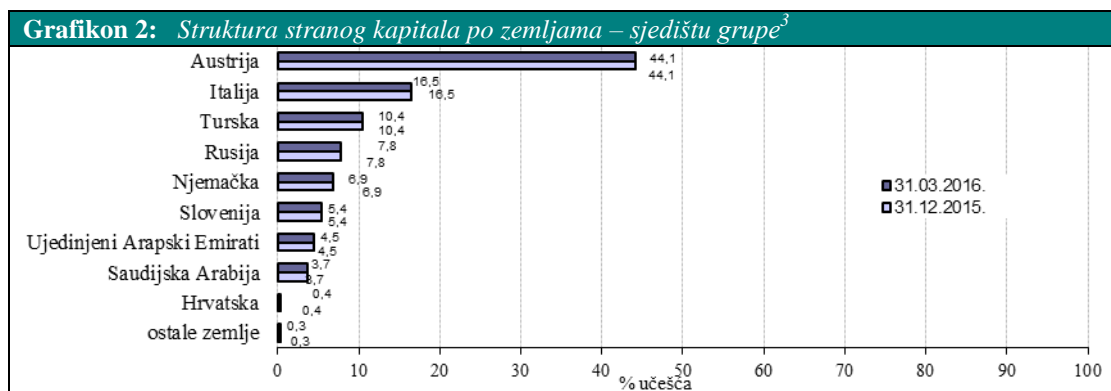

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također nepromijenjeno u odnosu na kraj 2015. godine: udjel bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

44,1%, slijede talijanske banke s udjelom od 16,5%, udjel kapitala iz Turske iznosi 10,4%, te Rusije 7,8%. Ostale zemlje su imale pojedinačni udjel manji od 7%.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala.

- u 000 KM-

Tablica 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Državne banke		51.929 2%	52.319 2%	52.544 2%		101		100
Privatne banke		2.367.574 98%	2.545.398 98%	2.617.576 98%		108		103
U K U P N O		2.419.503 100%	2.597.717 100%	2.670.120 100%		108		103

U prvom kvartalu 2016. godini ukupan kapital povećan je za 2,8% ili 72 milijuna KM, po osnovi finansijskog rezultata-dobiti iz tekućeg razdoblja.

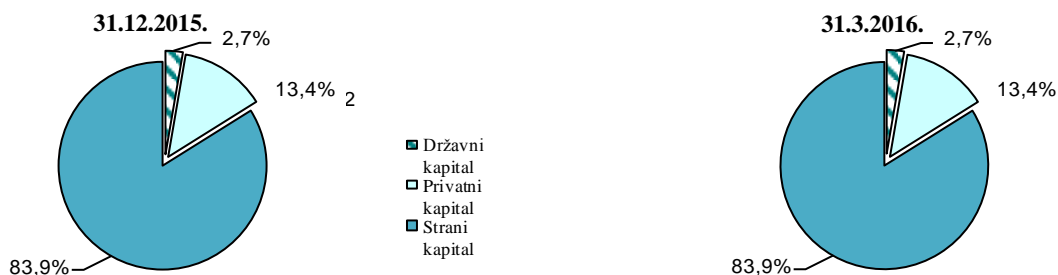
Promatrano kroz udjel državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tablica 2: Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	32.364	2,6	31.647	2,7	31.647	2,7	98	100
Privatni kapital (rezidenti)	162.354	13,2	156.574	13,4	156.774	13,4	96	100
Strani kapital (nerezidenti)	1.038.832	84,2	979.271	83,9	979.071	83,9	94	100
U K U P N O	1.233.550	100,0	1.167.492	100,0	1.167.492	100,0	95	100

³ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u F BiH na kraju prvog kvartala 2016. godine je isti kao i 31. 12. 2015. i iznosi 1,2 milijarde KM.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu F BiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31. 3. 2016. iznosi 2,7% i isti je kao i 31. 12. 2015., promatrano i u relativnim i u apsolutnim pokazateljima.

Udjel privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,4% i isti je kao i 31. 12. 2015., promatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, udjel je veći za 0,2 milijuna KM neto, nakon trgovanja s nerezidentima u četiri banke.

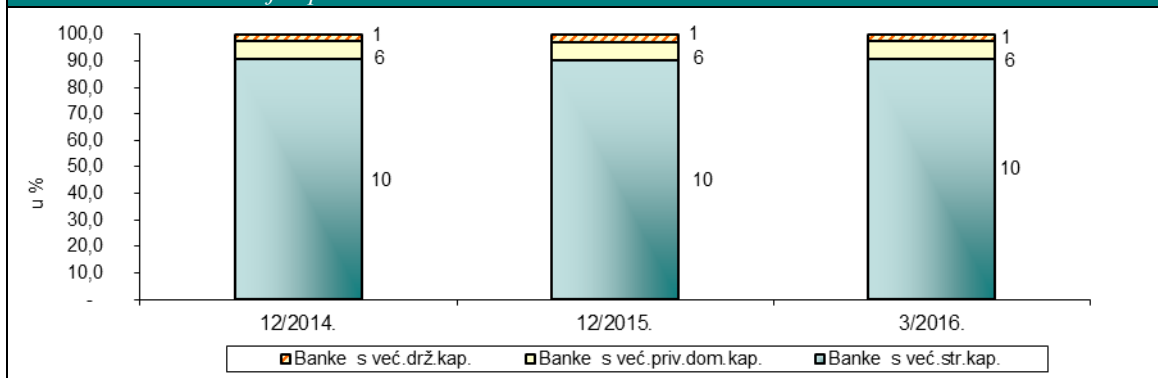
Udjel privatnog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu ostao je isti (83,9%) kao i 31. 12. 2015., promatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, udjel je smanjen za 0,2 milijuna KM neto, nakon trgovanja s rezidentima u četiri banke.

Tržišni udjel banaka prema kriteriju vlasništva već dulje razdoblje je skoro nepromijenjen, odnosno s neznatnim promjenama. S 31. 3. 2016. udjel banaka u većinskom stranom vlasništvu iznosio je visokih 90,7%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 6,8%, a jedne banke s većinskim državnim kapitalom 2,5%.

- u % -

Tablica 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2014.			31.12.2015.			31.3.2016.		
	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,1	2,3	1	2,0	2,8	1	2,0	2,5
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	7,8	7,1	6	6,9	6,8	6	6,8	6,8
Banke s većinskim stranim kapitalom	10	90,1	90,6	10	91,1	90,4	10	91,2	90,7
U K U P N O	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0

Grafikon 4: Tržišni udjeli prema vlasništvu

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31. 3. 2016. broj zaposlenih iznosio je 6.677, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim 97%.

Tablica 4: Zaposleni u bankama FBiH

BANKE	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS		
	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.	3/2	4/3	
1	2	3	4	5	6	
Državne banke	202	3%	181	3%	90	103
Privatne banke	6.758	97%	6.502	97%	96	100
U K U P N O	6.960	100%	6.683	100%	96	100
Broj banaka	17	17	17	100	100	

Tablica 5: Kvalifikacijska struktura zaposlenih

STUPANJ STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS				
	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.	4/2	6/4			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.775	54,2%	3.757	56,2%	3.776	56,6%	99	101
Viša stručna sprema	587	8,5%	551	8,3%	547	8,2%	94	99
Srednja stručna sprema	2.571	36,9%	2.360	35,3%	2.340	35,0%	92	99
Ostali	27	0,4%	15	0,2%	14	0,2%	55	93
U K U P N O	6.960	100,0%	6.683	100,0%	6.677	100,0%	96	100

Na kraju prvog kvartala 2016. godine broj zaposlenih je ostao skoro isti kao i na kraju 2015. godine.

Neznatne promjene u kvalifikacijskih strukturi (daljnji blagi rast udjela zaposlenih s visokom spremom na 56,6%) su rezultat neznatnog smanjenja broja zaposlenih s višom i srednjom stručnom spremom.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 6: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2014.			31.12.2015.			31.3.2016.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	202	379.330	1.878	181	476.866	2.635	186	432.627	2.326
Privatne	6.758	15.771.200	2.334	6.502	16.712.715	2.570	6.491	16.792.377	2.587
UKUPNO	6.960	16.150.530	2.320	6.683	17.189.581	2.572	6.677	17.225.004	2.580

Na kraju promatranog razdoblja, na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo, kao i na kraju 2015. godine, 2,6 milijuna KM aktive.

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama						
Aktiva (000 KM)	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
do 1.000	1		0		0	
1.000 do 2.000	7		7		8	
2.000 do 3.000	7		8		7	
Preko 3.000	2		2		2	
UKUPNO	17		17		17	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 1,1 milijun KM do 3,7 milijuna KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,7 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim prilogima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na temelju izvješća propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvješća o reviziji financijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi „pune“ bilance stanja raščlanjene na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁴.

⁴ Državne banke u “punomj bilanci” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.3.2016. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 711 milijuna KM.

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosila je 17,2 milijarde KM, što je ista razina kao i krajem 2015. godine. Bilančna suma i ključne bilančne kategorije: depoziti, ukupan kapital, novčana sredstava i krediti, bilježe neznatne promjene, što je i očekivano, jer je još uvijek prisutan utjecaj financijske i ekonomske krize, odnosno stanje u okruženju u kojem posluju banke u Federaciji BiH, odnosno u BiH.

- 000 KM-

Tablica 8: Bilanca stanja								
O P I S	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		INDEKS	
	IZNOS	Udjel %	IZNOS	Udjel %	IZNOS	Udjel %		
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A K T I V A (I M O V I N A) :								
Novčana sredstva	4.560.234	28,2	4.857.483	28,3	4.652.946	27,0	107	96
Vrijednosni papiri ⁵	801.289	5,0	1.050.206	6,1	1.093.424	6,3	131	104
Plasmani drugim bankama	50.836	0,3	78.420	0,5	151.406	0,9	154	193
Kredit	11.170.277	69,2	11.610.744	67,5	11.698.258	67,9	104	101
Ispravka vrijed.	1.160.481	7,2	1.153.862	6,7	1.131.556	6,6	99	98
Kredit- neto (kredit minus isp.vrijed.)	10.009.796	62,0	10.456.882	60,8	10.566.702	61,4	104	101
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	525.860	3,2	516.894	3,0	530.521	3,1	98	103
Ostala aktiva	202.515	1,3	229.696	1,3	230.005	1,3	113	100
UKUPNA AKTIVA	16.150.530	100,0	17.189.581	100,0	17.225.004	100,0	106	100
P A S I V A :								
OBVEZE								
Depoziti	12.130.746	75,1	13.098.983	76,2	13.092.943	76,0	108	100
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obveze po uzetim kreditima	1.026.503	6,4	904.050	5,3	867.917	5,0	88	96
Ostale obveze	573.778	3,5	588.831	3,4	594.024	3,5	103	101
KAPITAL								
Kapital	2.419.503	15,0	2.597.717	15,1	2.670.120	15,5	107	103
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	16.150.530	100,0	17.189.581	100,0	17.225.004	100,0	106	100

- 000 KM-

Tablica 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2014.			31.12.2015.			31.3.2016.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)			
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9 (7/5)	10	11	
Državne	1	379.330	2%	1	476.866	2,8%	1	432.627	2,5%	126	91
Privatne	16	15.771.200	98%	16	16.712.715	97,2%	16	16.792.377	97,5%	106	100
UKUPNO	17	16.150.530	100%	17	17.189.581	100%	17	17.225.004	100%	106	100

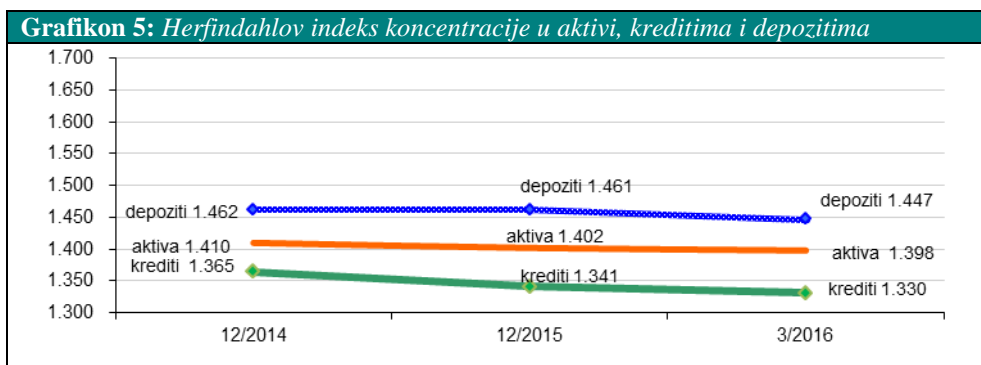
Prvi kvartal 2016. godine karakterizira stagnacija bilančne sume, kako na razini sustava, tako i kod većine banaka. Samo su dvije banke imale umjerenu stopu rasta (5% i 6%), dok su također dvije banke zabilježile umjeren pad aktive (6% i 9%).

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁶.

⁵ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospeljeća.

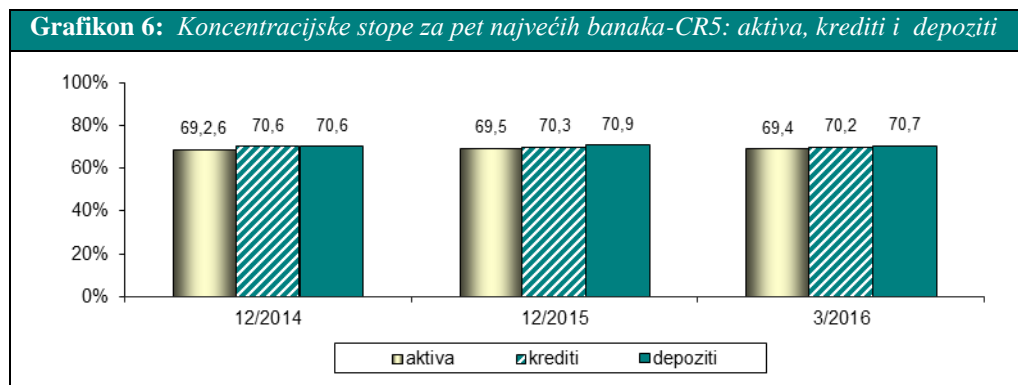
⁶ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je

U prvom kvartalu 2016. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivni, kreditima i depozitima) je neznatno smanjen: za aktivnu 4, kredite 11 i depozite 14 jedinica, tako da je sa 31. 3. 2016. za aktivnu iznosio 1.398, kredite 1.330 i depozite 1.447 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁷.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁸ (dalje CR), koja pokazuje ukupan udjel najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivni, kreditima i depozitima. CR5 je, kao i Herfindahlov indeks koncentracije, neznatno promijenjen i za tržišni udjel iznosio je 69,4%, za kredite 70,2% i depozite 70,7%. Već dulje razdoblje vrijednost CR5 ima neznatne, odnosno blage promjene u sve tri kategorije, ali i dalje je evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 70% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktivne⁹. Promjene u udjelu u odnosu na kraj 2015. godine su neznatne, što je rezultat stagnacije aktivne kod većine banaka.

U sustavu dominiraju dvije najveće banke (I. grupa s aktivom preko dvije milijarde KM) s udjelom od 47,1%, slijedi udjel II. grupe (tri banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) od 22,3%, a nešto manji udjel od 19% ima III. grupa (četiri banke s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM). Udjel IV. najbrojnije grupe (sedam banaka s aktivom između 100 i 500 milijuna KM)

koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

⁷ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

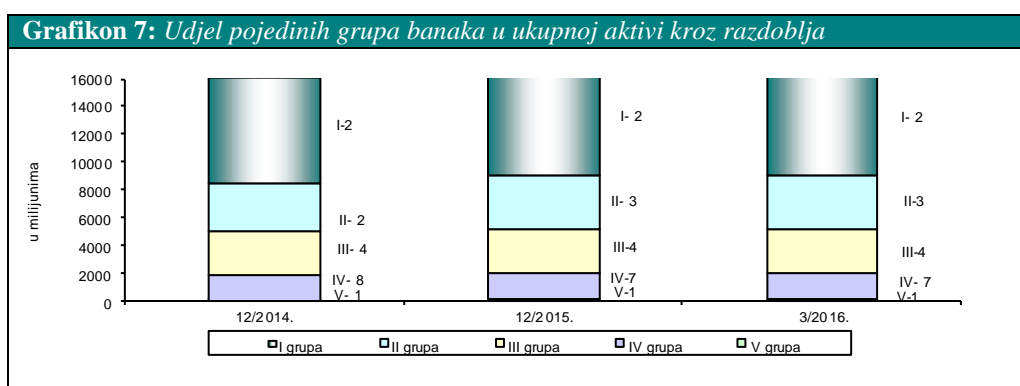
⁸ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

⁹ Banke su podijeljene u pet grupa ovisno o veličini aktivne.

iznosi 11,1%, dok jedna banka u posljednjoj V. grupi (s aktivom manjom od 100 milijuna KM) ima udjel od neznatnih 0,5%.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i udjela pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja (iznosi su u milijunima KM).

Tablica 10: Udjel pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja									
IZNOS AKTIVE	31.12.2014.			31.12.2015.			31.3.2016.		
	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka
I. Preko 2.000	7.685	47,6	2	8.121	47,3	2	8.114	47,1	2
II. 1000 do 2000	3.488	21,6	3	3.822	22,2	3	3.848	22,3	3
III. 500 do 1000	3.077	19,0	4	3.200	18,6	4	3.272	19,0	4
IV. 100 do 500	1.823	11,3	7	1.963	11,4	7	1.906	11,1	7
V. Ispod 100	78	0,5	1	84	0,5	1	85	0,5	1
UKUPNO	16.151	100,0	17	17.190	100,0	17	17.225	100,0	17

U prvom kvartalu 2016. godine, kao i prethodnih godina, bilančna suma stagnira i na istoj je razini od 17,2 milijarde KM kao i krajem 2015. godine. Depoziti su također ostali nepromijenjeni s iznosom od 13,1 milijardu KM, dok je ukupni kapital ostvario blagi rast od 2,8% ili 72 milijuna KM, iz osnove ostvarene dobiti tekućeg razdoblja. Nastavljen je trend smanjenja kreditnih obveza, sa stopom od 4% ili 36 milijuna KM, odnosno na razinu od 868 milijuna KM.

Pad novčanih sredstava od 4,2% ili 205 milijuna KM, odnosno na razinu od 4,7 milijardi KM je rezultat rasta plasmana drugim bankama, blagog kreditnog rasta i ulaganja u vrijednosne papire, a s druge strane, plaćanja dospjelih kreditnih obveza.

Višak likvidnosti, zbog stagnacije kreditnih plasmana, dio banaka je kratkoročno plasirao u domaće i strane banke, što donosi dodatni kamatni prihod. Plasmani drugim bankama porasli su za 93% ili 73 milijuna KM, odnosno sa 31. 3. 2016. iznosili su 151 milijun KM.

U promatranom razdoblju 2016. godine ostvaren je kreditni rast od skromnih 0,8% ili 88 milijuna KM i sa 31. 3. 2016. krediti su iznosili 11,7 milijardi KM.

Ulaganja u vrijednosne papire bilježe rast od 4,1% ili 43 milijuna KM (u 2015. godini rast je iznosio 31,1% ili 249 milijuna KM), što se najvećim dijelom odnosi na vrijednosne papire emitenta Vlada F BiH. Portfelj vrijednosnih papira na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosio je 1,1 milijardu KM, što je udjel u aktivi od 6,3%.

Portfelj vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfelj za trgovanje) imao je rast od 6,2% ili 55 milijuna KM, iznosio je 938 milijuna KM, dok su vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća smanjeni za 7%, odnosno sa 167 milijuna KM na 156 milijuna KM. U oba portfelja nalaze

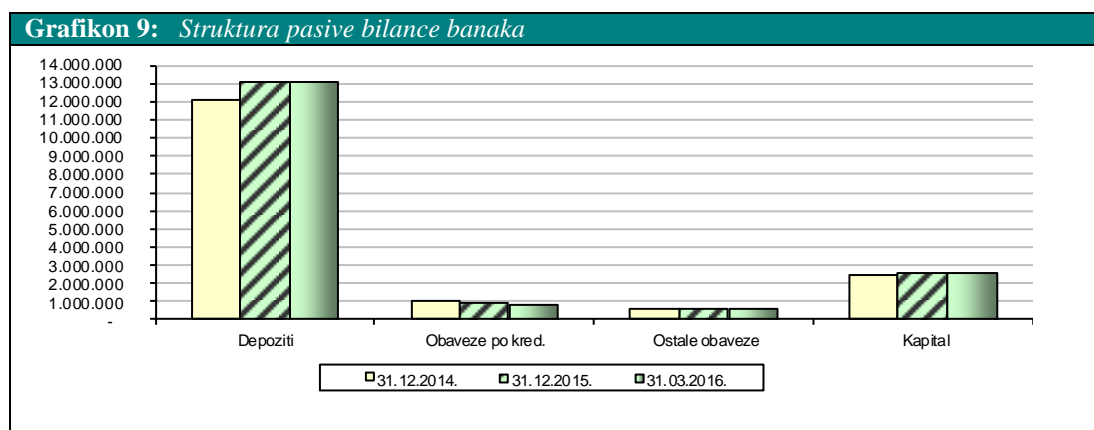
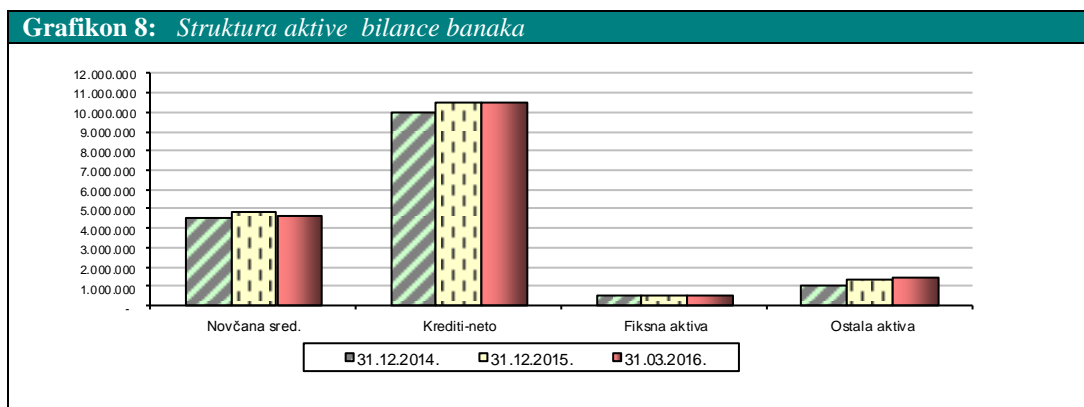
se i vrijednosni papiri koje je emitirala Vlada F BiH¹⁰ ukupne vrijednosti 600 milijuna KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 119 milijuna KM. Također, u portfelju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emiteni domaća poduzeća ukupno u iznosu od tri milijuna KM. Preostali dio portfelja vrijednosnih papira u iznosu od 371 milijun KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU, a manjim dijelom na korporativne obveznice, prvenstveno banaka iz EU. Rast ulaganja u vrijednosne papire u prvom kvartalu 2016. godine posljedica je, prije svega, rasta izloženosti prema Vladi F BiH po osnovi kupovine trezorskih zapisa.

Stanje trezorskih zapisa emitenta Vlade F BiH sa 31. 3. 2016. iznosi 160 milijuna KM (31. 12. 2015. godine 100 milijuna KM), odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost je 159,8 milijuna KM.

Pored trezorskih zapisa, u portfeljima vrijednosnih papira banaka nalaze se i tržišne obveznice emitenta Vlade F BiH. Stanje nominalne vrijednosti obveznica sa 31. 3. 2016. je isto kao na kraju 2015. godine i iznosi 419 milijuna KM. Veći dio trezorskih zapisa i tržišnih obveznica, knjigovodstvene vrijednosti 560 milijuna KM klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju, a ostatak u iznosu od 19 milijuna KM u portfelj koji se drži do dospjeća.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (1,1 milijarda KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveći je udjel od 66% BiH (na kraju 2015. godine 63,6%), kao rezultat rasta od 8% ili 54 milijuna KM, odnosno na nivo od 722 milijuna KM na kraju prvog kvartala 2016. godine, zatim slijede Rumunjska s udjelom od 9,2%, Austrija 8,3%, Belgija 3,1% itd.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

¹⁰ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 13,1 milijardu KM i udjelom od 76% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Dugogodišnji trend pada kreditnih obveza nastavljen je i u prva tri mjeseca 2016. godine, sa stopom od 4% ili 36 milijuna KM, na razinu od 868 milijuna KM i udjel od 5%. Kapital je, nakon rasta od 2,8% ili 72 milijuna, sa 31. 3. 2016. iznosio 2,7 milijardi KM, a udjel je povećan sa 15,1% na 15,5%.

Kod dvije ključne stavke u strukturi aktive: kredita i novčanih sredstava, zabilježena je neznatna promjena, odnosno povećanje udjela kredita sa 67,5% na 67,9%, dok je udjel novčanih sredstava smanjen sa 28,3% na 27%.

- u 000 KM-

Tablica 11: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	456.750	10,0	581.152	12,0	555.763	11,9	127	96
RR kod CB BiH	2.854.559	62,6	3.181.721	65,5	3.136.498	67,4	111	99
Računi kod depoz.inst.u BiH	22.759	0,5	2.100	0,0	3.215	0,1	9	153
Računi kod depoz.inst.u inoze.	1.225.850	26,9	1.092.273	22,5	957.312	20,6	89	88
Novč. sred. u procesu naplate	316	0,0	237	0,0	158	0,0	75	67
UKUPNO	4.560.234	100,0	4.857.483	100,0	4.652.946	100,0	107	96

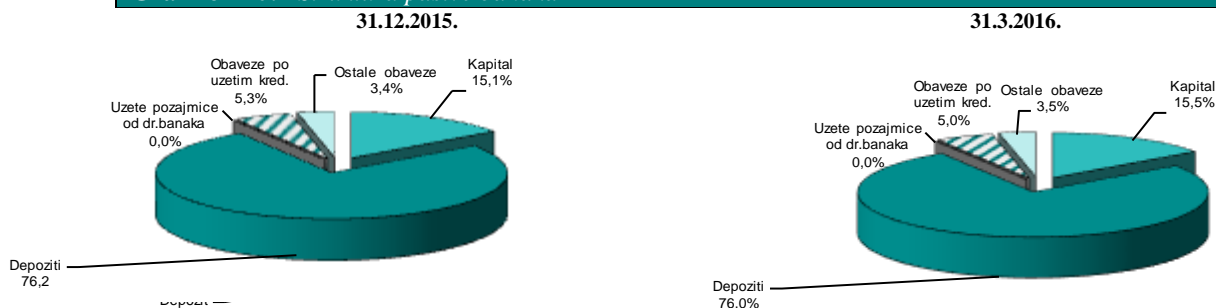
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BiH u prvom kvartalu 2016. godine smanjena su za 1% ili 45 milijuna KM i sa 31. 3. 2016. iznosila su 3,1 milijardu KM ili 67,4% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2015. godine 65,5%). Kontinuirani pad sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu nastavljen je i u 2016. godini, ova sredstva su smanjena za 12% ili 135 milijuna KM i iznosila su jednu milijardu KM ili 20,6% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2015. godine 22,5%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon pada od 4% ili 25 milijuna KM, sa 31. 3. 2016. imale gotovog novca u iznosu od 556 milijuna KM, što je 11,9% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: udjel domaće valute u promatranom razdoblju povećan je sa 73,1% na 75,6%, a za istu promjenu je smanjen udjel sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 31. 3. 2016. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Struktura pasive banaka

U prvom kvartalu 2016. godine udjel depozita (76,0%), kao najznačajnijeg izvora financiranja banaka, je neznatno smanjen na 76%, dok je kontinuirani trend smanjenja udjela kreditnih obveza, drugog po visini izvora, nastavljen i u 2016. godini (za 0,3 postotna boda, odnosno na 5,0%).

Depoziti su 31. 3. 2016. iznosili 13,1 milijardu KM, te su i dalje najveći izvor financiranja banaka u Federaciji BiH.

Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 0,9 milijardi KM i udjelom od 5%, a koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednjih nekoliko godina, zbog utjecaja finansijske i ekonomske krize, kao i smanjenja kreditne aktivnosti, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su smanjeni za cca 60% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM), a u prva tri mjeseca smanjeni su za 4% ili 36 milijuna KM (u 2015. godini pad je iznosio 11,9% ili 122 milijuna KM). Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 112 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udjel od 5,7%.

Banke su sa 31. 3. 2016. imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (šest od ukupno 26), na koje se odnosi 82% ukupnih kreditnih obaveza: European Investment Bank (EIB), TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska), Svjetska banka - World Bank, UniCredit Bank Austria AG, European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) i European fund for Southeast Europe (EFSE).

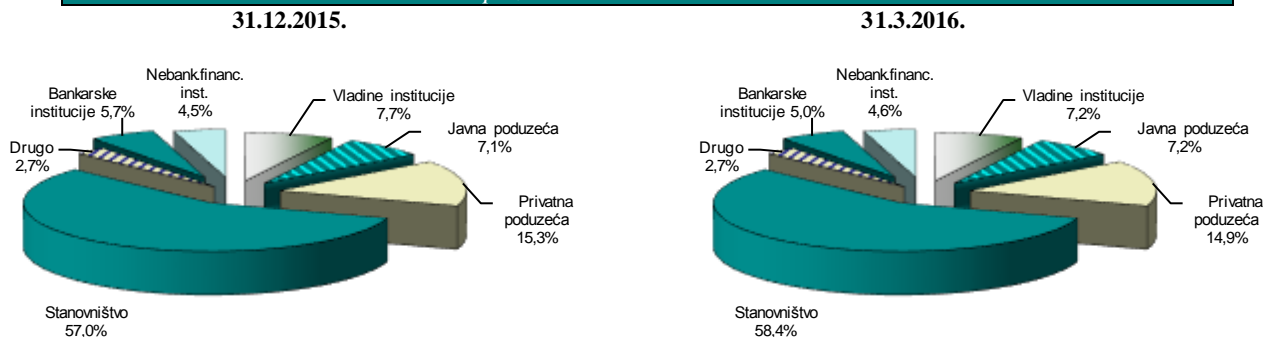
Kapital je na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosio 2,7 milijardi KM, s ostvarenim rastom od 2,8% ili 72 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine, iz osnova finansijskog rezultata (dobit) u prva tri mjeseca 2016. godine.

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja samo se 5,6% odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tablica 12: <i>Sektorska struktura depozita</i> ¹¹									
SEKTORI	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		INDEKS		
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Vladine institucije	795.985	6,6	1.002.438	7,7	945.467	7,2	126	94	
Javna poduzeća	883.463	7,3	927.692	7,1	938.198	7,2	105	101	
Privatna poduzeća i druš.	1.821.094	15,0	2.008.364	15,3	1.947.975	14,9	110	97	
Bankarske institucije	886.007	7,3	752.217	5,7	653.262	5,0	85	87	
Nebankarske financ.instit.	517.110	4,2	583.387	4,5	601.011	4,6	113	103	
Građani	6.863.296	56,6	7.465.252	57,0	7.646.073	58,4	109	102	
Ostalo	363.791	3,0	359.633	2,7	360.957	2,7	99	100	
UKUPNO	12.130.746	100,0	13.098.983	100,0	13.092.943	100,0	108	100	

Grafikon 11: *Sektorska struktura depozita*

¹¹ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilancu stanja po shemi FBA.

Iako su depoziti u prvom kvartalu 2016. godine stagnirali i ostali na istoj razini od 13,1 milijardu KM kao i krajem 2015. godine, ipak je došlo do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, najvećim dijelom rezultat rasta depozita stanovništva, a s druge strane, pada depozita vladinih institucija, privatnih poduzeća i bankarskih institucija.

Kontinuirani rast depozita stanovništva nastavljen je i u 2016. godini, sa stopom od 2% ili 181 milijun KM i sa 31. 3. 2016. iznosili su 7,6 milijardi KM, dok je udjel povećan sa 57% na 58,4%, tako da su depoziti ovog sektora i dalje najveći izvor financiranja banaka. Analitički podaci pokazuju da je kod 15 od 17 banaka udjel depozita ovog sektora najveći, a kreće se u rasponu od 17% do 83%, odnosno u devet banaka je veći od 50%.

Drugi po visini i udjelu sektorski izvor su depoziti privatnih poduzeća. U promatranom razdoblju ostvaren je blagi pad od 3% ili 60 milijuna KM, što je rezultiralo i padom udjela sa 15,3% na 14,9%, te su na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosili 1,9 milijardi KM.

Depoziti vladinih institucija također su smanjeni za 6% ili 57 milijuna KM, a udjel sa 7,7% na 7,2%, sa 31. 3. 2016. iznosili su 0,9 milijardi KM.

Također treba istaknuti kako je trend dugogodišnjeg pada depozita bankarskih institucija, pod utjecajem krize, smanjenog opsega kreditiranja i viška likvidnosti, nastavljen i u 2016. godini. Depoziti ovog sektora smanjeni su od kraja 2009. godine do 31. 12. 2015. za cca 65% ili 1,4 milijarde KM. Negativna kretanja u razini sredstava ovog sektora u prethodnim godinama najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrata sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

U prvom kvartalu 2016. godine depoziti navedenog sektora smanjeni su za 13% ili 99 milijuna KM, a učešće sa 5,7% na 5%, što je rezultat povlačenja depozita koje su neke banke dobile od bankarskih grupacija krajem 2015. godine, a isti su povučeni odmah početkom 2016. godine. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inostranstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija, s napomenom da se ročnost značajno promijenila u korist kratkoročnih depozita, koji su u funkciji održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih ograničenja i/ili poboljšanja određenih pokazatelja (strukturnih bilančnih, rasta određenih kategorija, npr. aktive, depozita, zatim pokazatelja likvidnosti i sl.). Na prethodno navedeno upućuje i podatak da 147 milijuna KM ili 28% oročenih depozita iz grupacije ima dospijeće u 2016. godini, dok u 2017. godini dospijeva 83 milijuna KM ili 16%, a u 2018. godini 166 milijuna KM ili 31%. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obaveza, već duži period jedan broj banaka ima problem održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju kontinuirano raditi na osiguranju kvalitetnijih izvora po ročnosti, kako bi se intenzivirao rast kreditnih plasmana.

Treba istaknuti kako se 82% ili 536 milijuna KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u tri velike banke (76%). Na ovaj način u ranijem razdoblju banke u većinskom stranom vlasništvu imale su financijsku podršku i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi, financijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod 11 banaka), sa 31. 3. 2016. iznosi 868 milijuna KM ili 5% ukupne pasive bankarskog sektora, što je manje nego na kraju 2015. godine (932 milijuna KM ili 5,4% pasive). U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju udjel od 4,1% (na kraju 2015. godine 4,5%), a u ukupnim kreditnim obvezama 26,7% su kreditne obveze prema grupaciji (udjel je veći za 0,5 postotnih bodova). U prvom kvartalu 2016. godine ova sredstva su smanjena za 6,8% ili 63 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi redovnih dospijea (depoziti su smanjeni za 9,8% ili 58 milijuna KM, kreditne obveze za 2% ili pet milijuna KM, dok su subordinirani krediti ostali na istoj razini od 100 milijuna KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, već nekoliko godina prisutan je trend smanjenja izloženosti prema grupaciji, kako u depozitnim izvorima, tako i u kreditnim, najvećim dijelom po osnovi redovnih plaćanja dospjelih obveza. Evidentno je da je financijska potpora matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u F BiH morati više financirati iz rasta domaćih izvora. Posebno treba istaknuti kako su depozitna sredstva koje neke banke dobiju od matičnih grupacija, u posljednje dvije godine najvećim dijelom kratkoročnog dospijea (najčešće jedan do dva mjeseca) i uglavnom su u funkciji održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih limita, te zato ne predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročno financiranje.

Depoziti ostalih sektora, s niskim udjelom u ukupnim depozitima, imali su neznatne promjene.

Valutna struktura depozita sa 31. 3. 2016. blago je promijenjena: depoziti u domaćoj valuti, nakon neznatnog rasta od 1% ili 45 milijuna KM, povećali su udjel na 53,5% (+0,4 postotna boda) i iznosili su sedam milijardi KM, a depoziti u stranoj valuti (s dominantnim udjelom EURO), nakon pada od 1% ili 51 milijun KM, iznosili su 6,1 milijardu KM, što je udjel od 46,5% (-0,4 postotna boda).

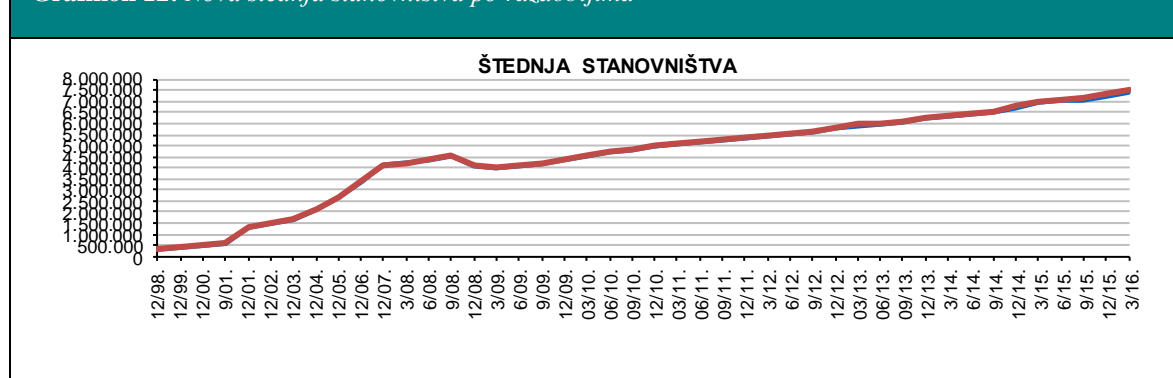
Struktura depozita prema porijeklu deponata na kraju prvog kvartala 2016. godine je također neznatno promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 12,1 milijardu KM imala su udjel 92,8% (+0,8 postotnih bodova), a depoziti nerezidenata iznosili su 0,9 milijardi KM, što je 7,2% ukupnih depozita. Rast udjela depozita rezidenata, s jedne strane, rezultat je njihovog nominalnog rasta od 1% ili 91 milijun KM, a s druge strane, pada depozita nerezidenata za 9,3% ili 97 milijuna KM. Depoziti nerezidenata u posljednjih nekoliko godina imaju kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata.

Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta depozitnog i financijskog potencijala banaka, nastavljen je i u prva tri mjeseca 2016. godine, sa stopom od 2,4% ili 175 milijuna KM.

Tablica 13: Nova štednja stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			INDEKS	
	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	73.072	78.771	84.714	108	108
Privatne	6.618.891	7.156.178	7.324.777	108	102
UKUPNO	6.691.963	7.234.949	7.409.491	108	102

Grafikon 12: Nova štednja stanovništva po razdobljima

U dvije najveće banke nalazi se 56% štednje, dok osam banaka ima pojedinačni udjel manji od 2%, što iznosi 9,1% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 42% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 58% u stranoj.

Tablica 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		3/2	4/3
	1	2	3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	3.129.098	46,8%	3.537.982	48,9%	3.691.106	49,8%	113	104
Dugoročni štedni depoziti	3.562.865	53,2%	3.696.967	51,1%	3.718.385	50,2%	104	101
UKUPNO	6.691.963	100,0%	7.234.949	100,0%	7.409.491	100,0%	108	102

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2015. godine neznatno je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 4% ili 153 milijuna KM i dugoročnih za 1% ili 21 milijun KM, što je rezultiralo neznatnim padom udjela dugoročnih depozita sa 51,1% na 50,2%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, nakon izbijanja financijske krize došlo je do povećanja iznosa osiguranog depozita, a posljednjom odlukom Upravnog odbora Agencije za osiguranje depozita BiH iz dvanaestog mjeseca 2013. godine limit osiguranog depozita povećan je sa 35.000 KM na 50.000 KM, počevši s primjenom od 1. 1. 2014. Sve poduzete aktivnosti usmjerene su na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 31. 3. 2016. ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH). Jedna banka ne može aplicirati za prijem, jer ne ispunjava kriterije koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹² banaka u F BiH na dan 31. 3. 2016. iznosio je 2,2 milijarde KM.

Treba istaknuti kako je FBA, u cilju usklađivanja s međunarodnim standardima regulatornog kapitala, sredinom 2014. godine donijela novu Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti (dalje: Odluka), što predstavlja inovirani koncept kapitala, u kojem su ranije propisani i primjenjivani minimalni standardi u upravljanju kapitalom dopunjeni dodatnim mjerama za jačanje i očuvanje kapitala. Nove i izmijenjene odredbe imale su utjecaj na formu i sadržaj regulatornih izvješća u segmentu kapitala, s obvezom primjene od 30. 9. 2014.

¹² Regulatorni kapital definiran čl. 7, 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH”, broj: 46/14).

Tablica 15: Regulatorni kapital						
O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.	INDEKS		
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)	
1.a. Temeljni kapital prije umanjaja	1.991.385	2.010.634	2.036.740	101	101	
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.230.459	1.164.402	1.164.402	95	100	
1.2. Iznos emisionih ažia	136.485	132.667	132.667	97	100	
1.3. Rezerve i zadržana dobit	624.441	713.565	739.671	114	104	
1.b. Odbitne stavke	219.589	152.026	157.402	71	101	
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	122.705	28.371	102.751	23	362	
1.2. Gubitak iz tekuće godine	50.868	74.379	1.147	146	2	
1.3. Trezorske dionice	81	102	102	126	100	
1.4. Iznos nematerijalne imovine	41.873	49.837	49.379	119	99	
1.5. Odložena porezna sredstva	2.780	1.641	1.550	59	94	
1.6. Negativne revalorizacijske rezerve	1.282	1.696	2.473	132	146	
1. Temeljni kapital (1a-1b)	1.771.796	81% 1.854.608	85% 1.879.338	85%	105	
2. Dopunski kapital	412.922	19% 331.236	15% 333.549	15%	80	
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	3.091	3.090	3.090	100	100	
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	229.895	209.071	210.477	91	101	
2.3. Pozitivne revalorizacijske rezerve	23.703	9.735	9.759	41	100	
2.4. Iznos revidirane tekuće dobiti	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	
2.5. Iznos subordiniranih dugova	154.814	107.918	108.801	70	101	
2.5. Hibridne stavke i ostali instrumenti	1.419	1.422	1.422	100	100	
3. Kapital (1 + 2)	2.184.718	100% 2.185.844	100% 2.212.887	100%	100	
4. Odbitne stavke od kapitala	203.077	206.321	203.866	102	99	
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih osoba koji prelazi 5% tem.kap.	1.678	1.007	0	60	0	
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat. zahtjevu	199.890	204.559	203.109	102	99	
4.3. Ostale odbitne stavke	1.509	755	757	50	100	
5. Neto kapital (3- 4)	1.981.641	1.979.523	2.009.021	100	101	

U prvom kvartalu 2016. godine kapital¹³ je neznatno povećan (27 milijuna KM) u odnosu na kraj 2015. godine, bez promjena u strukturi (temeljni 85% i dopunski kapital 15%). Temeljni kapital je povećan za 1% ili 25 milijuna KM, kao i dopunski za 1% ili dva milijuna KM.

Neznatni rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi rasporeda dobiti za 2015. godinu jedne banke u rezerve, u iznosu od 25 milijuna KM.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su također neznatno povećane za 1%, kao rezultat povećanja tekućeg gubitka i negativnih revalorizacijskih rezervi.

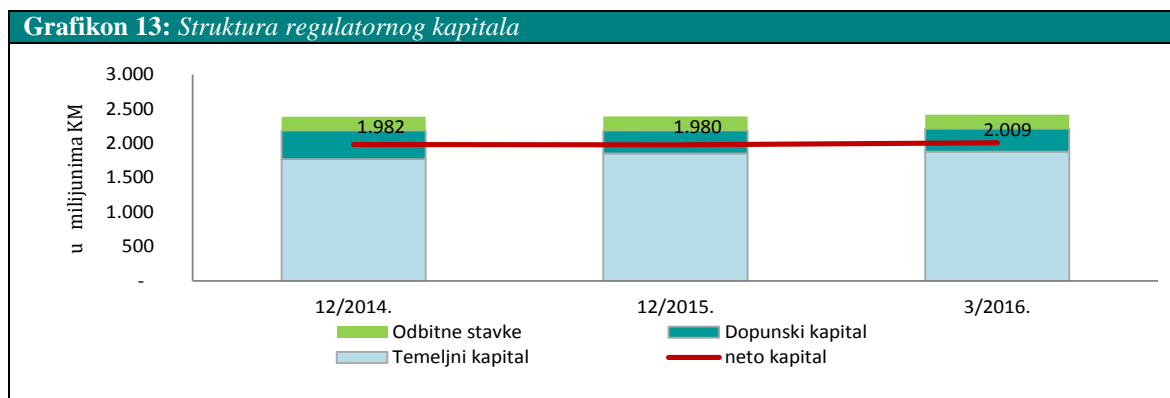
Dopunski kapital je blago povećan za 1% ili 2,3 milijuna KM, na što je najveći utjecaj imalo povećanje općih rezervi za kreditne gubitke (ORKG) i subordiniranih dugova.

Treba napomenuti da većina banaka nije uključila u temeljni kapital dobit iz 2015. godine (ukupno 193 milijuna KM), jer nisu završene sve aktivnosti vezane za vanjsku reviziju financijskih izvještaja za 2015. godinu i donošenje odluka o raspodjeli dobiti od strane nadležnih organa.

Izmjenom regulative od kraja 2011. godine u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilančnim i izvanbilančnim stavkama i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti), koja je sa 31. 3. 2016. iznosila 203 milijuna KM, što je za 1% manje u odnosu na 2015. godinu (u 2015. godini ova stavka je povećana za 2% ili pet milijuna KM).

U narednom grafikonu je dana struktura regulatornog kapitala.

¹³ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A).

Neto kapital je nepromijenjen i sa 31. 3. 2016. iznosi dvije milijarde.

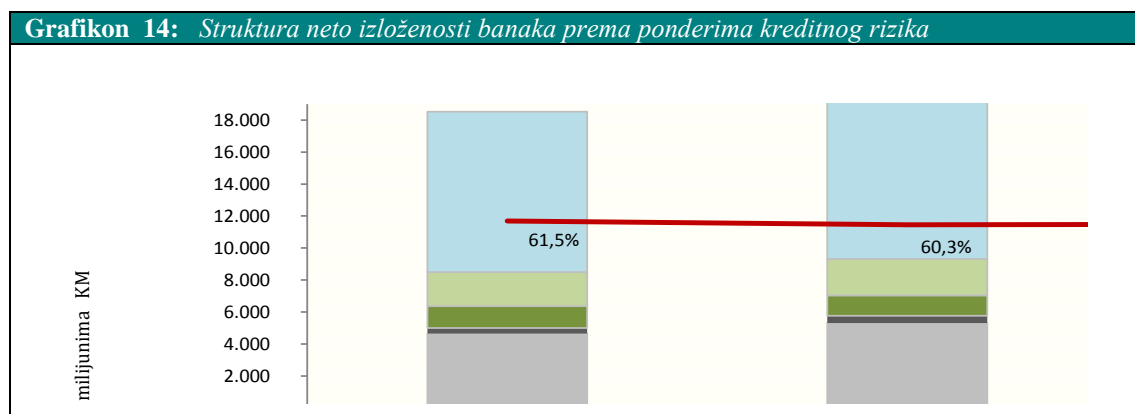
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sustava, zavisi, s jedne strane, od razine neto kapitala, a s druge, od ukupnog rizika aktive (rizik aktive bilance i izvanbilance i ponderiranog operativnog rizika).

U narednoj tablici daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za izvanbilančne stavke.

-u 000 KM-

Tablica 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika

O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	18.518.813	19.827.276	19.844.133	107	100
1 Aktiva bilance stanja	15.627.474	16.663.027	16.700.101	107	100
2. Izvanbilančne pozicije	2.891.339	3.164.249	3.144.032	109	99
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	4.598.235	5.255.223	5.258.626	114	100
Ponder 20%	1.361.199	1.279.029	1.169.123	94	91
Ponder 50%	54.096	52.241	68.777	97	132
Ponder 100%	9.613.944	10.076.534	10.203.575	105	101
Koef.konverzije 0,0	52.453	51.199	48.250	98	94
Koef.konverzije 0,1	356.611	456.896	503.388	128	110
Koef.konverzije 0,5	2.073.404	2.227.741	2.209.673	107	99
Koef.konverzije 1,0	408.871	428.413	382.721	105	89
RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	11.394.469	11.946.433	12.009.683	105	101
Prosječni ponder rizika	61,5%	60,3%	60,5%	98	100

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera) u prvom kvartalu 2016. godine je neznatno povećana, a s obzirom da je rizik aktive bilance i izvanbilance neznatno povećan (1%) i iznosi 12 milijardi KM, prosječni ponder rizika je također neznatno povećan sa 60,3% na 60,5%.

Isti smjer kretanja imao je ponderirani operativni rizik (POR), koji je blago povećan (2%) i iznosi 999 milijuna KM. Sve to je rezultiralo neznatnim povećanjem iznosa ukupnog rizika aktive (1% ili 86 milijuna KM), odnosno na razinu od 13 milijardi KM.

Sa 31. 3. 2016. udjel rizika aktive bilance i izvanbilance (izloženost kreditnom riziku) iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka, izražena kao odnos kapitala i aktive, sa 31. 3. 2016. iznosila je 12,0%, što je za 0,1 postotni bod više nego na kraju 2015. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁴ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ukupnog rizika aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora sa 31. 3. 2016. iznosio 15,4%, što je za 0,1 postotni bod više u odnosu na kraj 2015. godine, dok je neto kapital blago povećan i pored negativnog utjecaja primjene određenih odredbi nove Odluke počevši sa 31. 12. 2015.

Također, pokazatelj snage i kvalitete kapitala je odnos osnovnog kapitala (Tier I) i ukupnog rizika aktive, koji sa 31. 3. 2016. na razini bankarskog sektora iznosi 14,4%. Bitna odredba nove Odluke je i obveza banaka da dio temeljnog kapitala koji je iznad 8% (primjena od 31. 12. 2015.) iznosa ukupnog rizika aktive, namijene za pokriće rizika koji se odnose na preventivnu zaštitu od potencijalnih gubitaka u vrijeme krize, odnosno stresnih situacija, kroz zaštitni sloj za očuvanje kapitala, koji je ovom Odlukom propisan u iznosu od 2,5% od iznosa ukupnog rizika aktive. Uvedena su i druga dva zaštitna sloja - protuciklični zaštitni sloj i zaštitni sloj za sistemski rizik, koje bi FBA u slučaju potrebe utvrdila posebnom odlukom.

Banke su također, prema novoj Odluci, dužne osigurati i održavati stopu financijske poluge kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6%, počevši sa stanjem na dan 31. 12. 2015. Stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora na dan 31. 3. 2016. iznosila je 9,3%.

Iako je poslovanje bankarskog sektora posljednjih nekoliko godina pod jakim utjecajem ekonomske krize, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16% do 2015. godine, kada je, zbog navedenih razloga, smanjena i sa 31. 3. 2016. iznosi 15,4%, što je još uvijek zadovoljavajuća kapitaliziranost na razini sustava. Razlog tome je, s jedne strane, neznatan kreditni rast i pad ukupnog rizika aktive u prethodnim godinama (do 2013. godine, a nakon toga bilježi se postepeni rast), a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, također nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo razinu kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za nekvalitetne plasmane i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom razdoblju značajno utjecati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 milijuna KM, a koeficijent (u odnosu na temeljni kapital) 13,2%, na kraju 2013. godine iznosila je 474 milijuna KM, što je 25,5% temeljnog kapitala, dok je u 2014. godini neto nekvalitetna aktiva smanjena na iznos od 431 milijun KM, a koeficijent na 24,3% (to je rezultat smanjenja po osnovi prodaje dijela loših kredita u jednoj banci, ali i rasta rezervi za kreditne gubitke, odnosno veće pokrivenosti loših plasmana). U 2015. godini neto nekvalitetna aktiva ima dalji trend smanjenja (najviše po osnovi značajnog otpisa kod jedne banke) i iznosi 399 milijuna KM, a koeficijent 21,5%. U prvom kvartalu 2016. godine neto nekvalitetna aktiva se i dalje smanjuje i iznosi 371 milijun KM, a koeficijent 19,8%, što je i dalje visoka razina i pokazatelj.

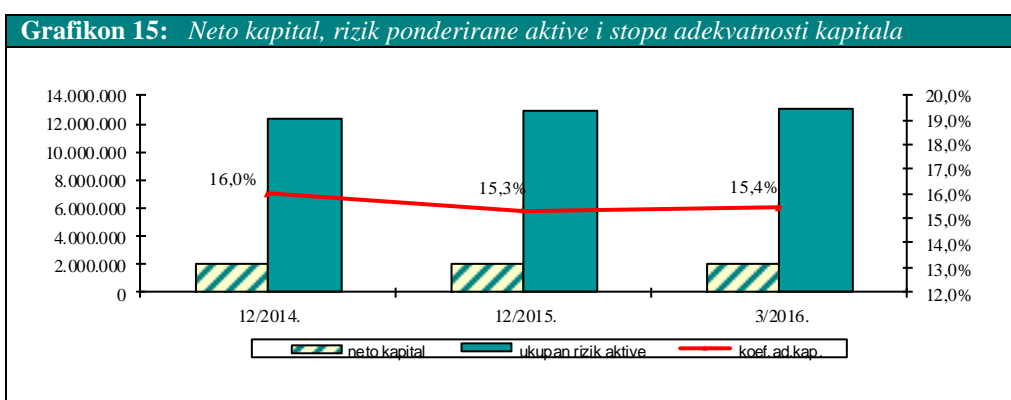
¹⁴ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

Također, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

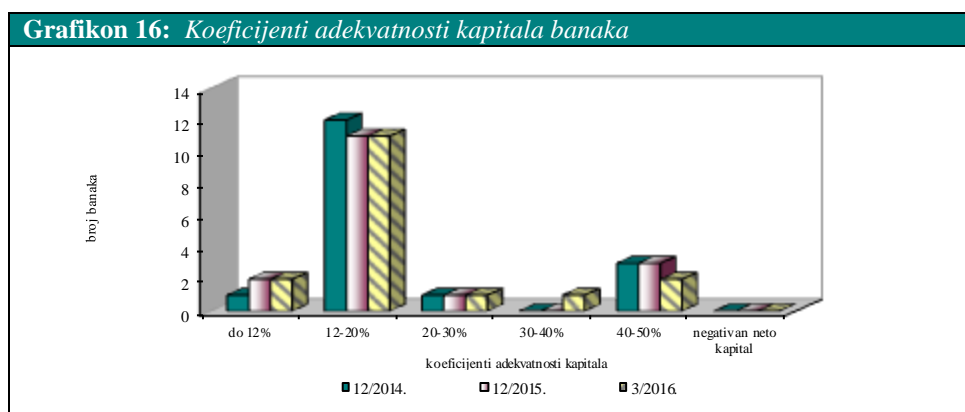
-000 KM-

Tablica 17: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

OPIS	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	1.981.641	1.979.523	2.009.021	100	101
2. RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	11.394.469	11.946.433	12.009.683	105	101
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	982.250	976.734	1.001.018	99	102
4. UKUPAN RIZIK AKTIVE (2+3)	12.376.719	12.923.167	13.010.701	104	101
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/ 4)	16,0%	15,3%	15,4%	96	101

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava sa 31. 3. 2016. od 15,4% je i dalje znatno viša od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Od ukupno 17 banaka u F BiH sa 31. 3. 2016., 15 banaka je imalo koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a kod dvije banke bio je ispod zakonskog minimuma. Prema analitičkim podacima 12 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2015. godine, kod jedne je nepromijenjena, dok je kod četiri banke bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 2 banke imaju stopu ispod 12%,
- 6 banaka ima stopu između 12,2% i 13,7%,
- 4 banke imaju stopu između 15,4% i 16,0%,
- 2 banke imaju stopu između 19,3% i 20,1%,
- 3 banke imaju adekvatnost između 38,3% i 42,5%.

FBA je, obavljajući nadzor poslovanja i financijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju, prije svega kreditnom riziku, kao najznačajnijem riziku kojem su banke izložene u poslovanju.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je daljnje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske financijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Također, u fokusu su i problematične banke čije je ukupno poslovanje pod pojačanim nadzorom i u kojima je nužno jačanje kapitalne osnove, kao osnovnog preduvjeta za sanaciju ovih banaka i izlaska iz zone nesigurnog i nesolidnog poslovanja. Pod posebnim je nadzorom i kapital banaka koje imaju negativne trendove u kvaliteti aktive, što se negativno odražava na kapital i predstavlja realnu opasnost za daljnje slabljenje kapitalne osnove. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvalitete kreditnog portfelja kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na razinu koja bi ugrozila ne samo poslovanje banaka, nego i utjecala na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počevši od 31. 12. 2011. banke sačinjavaju i prezentiraju financijske izvještaje sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje financijske imovine i obveza primjenjuje MRS 39 - Financijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati rezerve za kreditne gubitke (RKG) sukladno kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

Tablica 18: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u					
O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.	INDEKS	
	1	2	3	4	5(3/2) 6(4/3)
1. Rizična aktiva ¹⁵	14.119.056	14.850.813	14.955.362	105	101
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.551.075	1.507.523	1.489.523	97	99
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za izvanbilančne stavke	1.253.270	1.241.820	1.222.452	99	98
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	447.920	429.087	426.231	96	99
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	315.734	315.734	315.734	100	100
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procijenjene gub.	199.889	204.558	203.109	102	99
7. Nerizične stavke	6.217.740	6.797.824	6.689.581	109	98
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	20.336.796	21.648.637	21.644.943	106	100

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)¹⁶ banaka u F BiH sa 31. 3. 2016. iznosila je 21,6 milijardi KM i na istoj je razini u odnosu na kraj 2015. godine. Rizična aktiva iznosi 15 milijardi KM i veća je za 1% ili 104 milijuna KM.

Nerizične stavke iznose 6,7 milijardi KM ili 31% ukupne aktive s izvanbilancom i manje su za 2% ili 108 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu su smanjene (1% ili 18 milijuna KM) i iznose 1,5 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke su smanjene za 2% ili 19 milijuna KM i iznose 1,2 milijarde KM. Potrebne regulatorne rezerve¹⁷ iznose 426 milijuna KM i manje su za 1% ili tri milijuna KM. Na istoj razini, kao i na kraju 2015. godine, su formirane regulatorne rezerve iz dobiti koje iznose 316 milijuna KM. Nedostajuće regulatorne rezerve¹⁸ sa 31. 3. 2016. iznose 203 milijuna KM, s neznatnim padom od 1% ili jedan milijun KM u odnosu na kraj 2015. godine.

Tablica 19: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive									
O P I S	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		INDEKS		
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt.%	Iznos	Strukt.%	8 (4/2)	9 (6/4)	
1.	2	3	4	5	6	7			
Kredit	9.725.304 ¹⁹	84,1	10.186.613	84,1	10.284.882	83,8	105	101	
Kamate	74.573	0,6	71.680	0,6	71.315	0,6	96	99	
Dospjela potraživanja	1.184.588	10,2	1.161.853	9,6	1.156.571	9,4	98	99	
Potraživanja po plać. garancijama	26.218	0,3	24.648	0,2	24.257	0,2	94	98	
Ostali plasmani	194.440	1,7	139.457	1,1	225.590	1,8	72	162	
Ostala aktiva	361.666	3,1	526.871	4,4	512.391	4,2	147	97	
1.RIZIČNA BILANČNA AKTIVA	11.566.789	100,0	12.111.122	100,0	12.275.006	100,0	105	101	
2. NERIZIČNA BILANČNA AKTIVA	5.806.579		6.289.910		6.139.284		108	98	
3.BRUTO BILANČNA AKTIVA (1+2)	17.373.368		18.401.032		18.414.290		106	100	
4.RIZIČNA IZVANBILANCA	2.552.267		2.739.691		2.680.356		107	98	
5.NERIZIČNA IZVANBILANCA	411.161		507.914		550.297		124	108	
6.UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE (4+5)	2.963.428		3.247.605		3.230.653		110	99	
7.RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM (1+4)	14.119.056		14.850.813		14.955.362		105	101	
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	6.217.740		6.797.824		6.689.581		109	98	
9. AKTIVA S IZVANBILANCOM (3+6)	20.336.796		21.648.637		21.644.943		106	100	

¹⁵ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 221 milijun KM osiguranih novčanim depozitom.

¹⁶ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 85/11 -pročišćeni tekst i 33/12-ispravka, 15/13).

¹⁷ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravki vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

¹⁸ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

¹⁹ Isključen iznos kredita od 180 milijuna KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu).

Bruto bilančna aktiva²⁰ iznosi 18,4 milijarde KM i na istoj je razini kao i na kraju 2015. godine. Rizična bilančna aktiva iznosi 12,3 milijarde KM, što je 67% bruto bilančne aktive i veća je 1% ili 164 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine. Nerizična bilančna aktiva iznosi šest milijardi KM i manja je za 2% ili 151 milijun KM u odnosu na kraj prošle godine.

Izvanbilančne rizične stavke iznose 2,7 milijardi KM, s padom od 2% ili 59 milijuna KM, a nerizične stavke 550 milijuna KM, s rastom od 8% ili 42 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine.

Utjecaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH je i dalje izražen, što se odražava na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. U prvom kvartalu 2016. godine ostvaren je blagi rast kredita od 1% ili 88 milijuna KM (u 2015. godini rast iznosio 4% ili 440 milijuna KM). Sa 31. 3. 2016. krediti su iznosili 11,7 milijardi KM, što je udjel od 67,9% (+0,4 postotna boda).

U prvom kvartalu 2016. godine plasirano je ukupno 1,9 milijardi KM novih kredita, što je za 5% ili 82 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od ukupno plasiranih kredita na gospodarstvo se odnosi 70%, a na stanovništvo 26,7% (na kraju 2015. godine: gospodarstvo 68%, stanovništvo 27%). Ročna struktura novoodobrenih kredita: dugoročni 44%, kratkoročni 56% (na kraju 2015. godine: dugoročni 47%, kratkoročni 53%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,4 milijarde KM imaju udjel od 54% u ukupnim kreditima na razini sustava.

Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

-u 000 KM-

Tablica 20: Sektorska struktura kredita

SEKTORI	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %		
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Vladine institucije	190.401	1,7	250.805	2,2	247.975	2,1	132	99
Javna poduzeća	253.057	2,3	269.507	2,3	241.268	2,1	106	89
Privatna poduzeća i društ.	5.216.068	46,7	5.328.591	45,9	5.406.329	46,2	102	101
Bankarske institucije	10.449	0,1	5.701	0,0	5.286	0,0	55	93
Nebankarske financijske instit.	43.424	0,3	41.542	0,4	46.689	0,4	96	112
Građani	5.448.307	48,8	5.705.684	49,1	5.741.623	49,1	105	101
Ostalo	8.571	0,1	8.914	0,1	9.088	0,1	104	102
UKUPNO	11.170.277	100,0	11.610.744	100,0	11.698.258	100,0	104	101

U sektorskoj strukturi kredita dominantna su dva sektora: stanovništvo i privatna poduzeća, dok je kreditiranje ostalih sektora neznatno. U prvom kvartalu 2016. godine krediti stanovništvu su ostvarili neznatan rast od 1% ili 36 milijuna KM, dok je udjel zadržan na istoj razini od 49,1% i sa 31. 3. 2016. iznosili su 5,7 milijardi KM. Krediti dani privatnim poduzećima iznose 5,4 milijarde KM, s također niskim rastom od 1% ili 78 milijuna KM i povećanim udjelom sa 45,9% na 46,2%.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31. 3. 2016., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni: udjel kredita za financiranje potrošnih dobara²¹ iznosi 78,9%, udjel stambenih kredita iznosi 18,8%, a s preostalih 2,3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda (na kraju 2015. godine: potrošna dobra 78,5%, stambeni 19%, mali zanati, mali biznis i poljoprivreda 2,5%).

²⁰ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

²¹ Uključeno kartično poslovanje.

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 61,8%, a privatnim poduzećima 45,1% ukupnih kredita danih ovim sektorima (na kraju 2015. godine: stanovništvo 62%, privatna poduzeća 45,6%).

Valutna struktura kredita: najveći udjel od 62% ili 7,3 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 7,1 milijarda KM ili 97%, CHF: 194 milijuna KM ili 2,7%), krediti u domaćoj valuti 37% ili 4,3 milijarde KM, a najmanji udjel od samo 1% ili 64 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 59 milijuna KM ili 92%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF valuti od 194 milijuna KM ima udjel od 1,7% u ukupnom kreditnom portfelju i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvalitetu aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)											
Kategorija klasifikacije	31.12.2014.			31.12.2015.			31.3.2016.			INDEKS	
	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	11.494.730	81,4	229.895	12.316.066	82,9	246.321	12.464.879	83,3	249.299	107	101
B	955.518	6,8	83.031	950.153	6,4	76.023	955.011	6,4	76.094	99	100
C	272.134	1,9	64.168	301.862	2,0	75.796	266.428	1,8	66.829	111	88
D	523.939	3,7	301.942	426.025	2,9	252.682	424.074	2,8	252.333	81	99
E	872.735	6,2	872.039	856.707	5,8	856.701	844.970	5,7	844.968	98	99
Rizična ak. (A-E)	14.119.056	100,0	1.551.075	14.850.813	100,0	1.507.523	14.955.362	100,0	1.489.523	105	101
Klasificirana (B-E)	2.624.326	18,6	1.321.180	2.534.747	17,1	1.261.202	2.490.483	16,7	1.240.224	97	98
Nekvalitetna (C-E)	1.668.808	11,8	1.238.149	1.584.594	10,7	1.185.179	1.535.472	10,3	1.164.130	95	97
Nerizična akt.²²	6.217.740			6.797.824			6.689.581			109	98
UKUPNO (rizična i nerizična)	20.336.796			21.648.637			21.644.943			106	100

Prvi pokazatelj i upozoravajući signal da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i udjela u ukupnim kreditima. U prvom kvartalu 2016. godine dospjela potraživanja su smanjena za 1% ili šest milijuna KM (u 2015. godini pad 2% ili 24 milijuna KM). Sa 31. 3. 2016. dospjela potraživanja iznose 1,2 milijarde KM, a udjel je neznatno smanjen sa 10,2% na 10,1%.

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da su u prvom kvartalu 2016. godine ključni pokazatelji kvalitete aktive blago poboljšani u odnosu na kraj 2015. godine. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno devet banaka ima pokazatelje udjela klasificirane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a sedam banaka ima pokazatelje udjela nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora.

Klasificirana aktiva je sa 31. 3. 2016. iznosila 2,5 milijardi KM, a nekvalitetna 1,5 milijardi KM.

²² Stavke aktive koje se, u skladu s člankom 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu s čl.22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Klasificirana aktiva (B-E) je smanjena za 2% ili 44 milijuna KM (u 2015. godini pad od 3% ili 90 milijuna KM). B kategorija je zadržana na istoj razini u odnosu na kraj 2015. godine, dok je nekvalitetna aktiva (C-E) smanjena za 3% ili 49 milijuna KM (u 2015. godini nekvalitetna aktiva je smanjena za 5% ili 84 milijuna KM).

Koeficijent iskazan kroz udjel klasificirane u rizičnoj aktivni iznosi 16,7%, a smanjenje za 0,4 postotna boda u odnosu na kraj 2015. godine je najvećim dijelom rezultat rasta rizične aktive od 1% ili 104 milijuna KM.

Najvažniji pokazatelj kvalitete aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive, iznosi 10,3%, što je niže za 0,4 postotna boda u odnosu na kraj 2015. godine. Međutim, to treba uzeti s dozom opreza i rezerve, imajući u vidu da udjel B kategorije iznosi 6,4%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

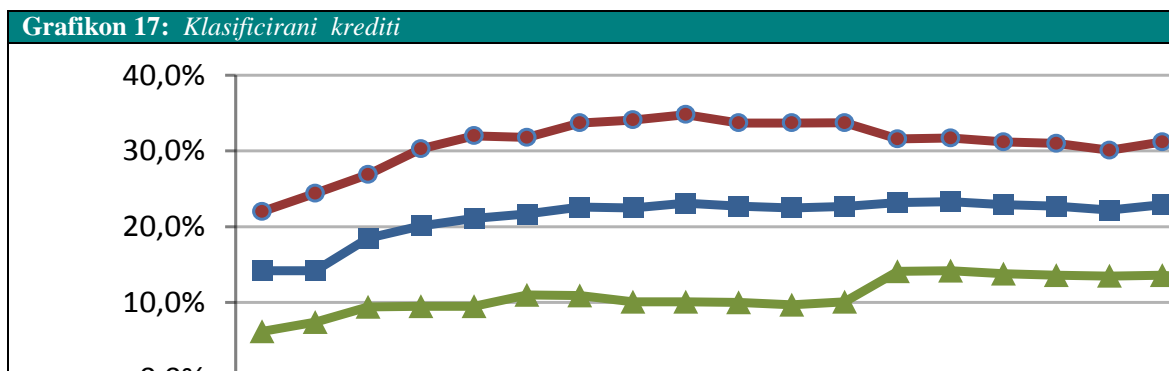
Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvalitete kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim osobama.

Tablica 22: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

Kategorija klasifikacije	31.12.2015.						31.03.2016.						INDEKS
	Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	UKUPNO Iznos	Udjel	Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	UKUPNO Iznos	Udjel	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	5.036.775	88,3	4.349.749	73,7	9.386.524	80,8	5.070.743	88,3	4.431.173	74,4	9.501.916	81,2	101
B	154.179	2,7	568.108	9,6	722.287	6,2	166.544	2,9	574.326	9,6	740.870	6,3	103
C	71.098	1,3	223.704	3,8	294.802	2,5	66.972	1,2	192.307	3,2	259.279	2,2	88
D	87.497	1,5	324.282	5,5	411.779	3,6	86.736	1,5	325.744	5,5	412.480	3,5	100
E	356.132	6,2	439.220	7,4	795.352	6,9	350.627	6,1	433.086	7,3	783.713	6,8	98
UKUPNO	5.705.681	100,0	5.905.063	100,0	11.610.744	100,0	5.741.622	100,0	5.956.636	100,0	11.698.258	100,0	101
Klas. kred. B-E	668.906	11,7	1.555.314	26,3	2.224.220	19,2	670.879	11,7	1.525.463	25,6	2.196.342	18,8	99
Nekv. kred C-E	514.727	9,0	987.206	16,7	1.501.933	12,9	504.335	8,8	951.137	16,0	1.455.472	12,4	97
		49,1		50,9		100,0		49,1		50,9		100,0	
Udjel po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		30,1		69,9		100,0		30,5		69,5		100,0	
Nekvalitetni C-E		34,3		65,7		100,0		34,7		65,3		100,0	
Kategorija B		21,3		78,7		100,0		22,5		77,5		100,0	

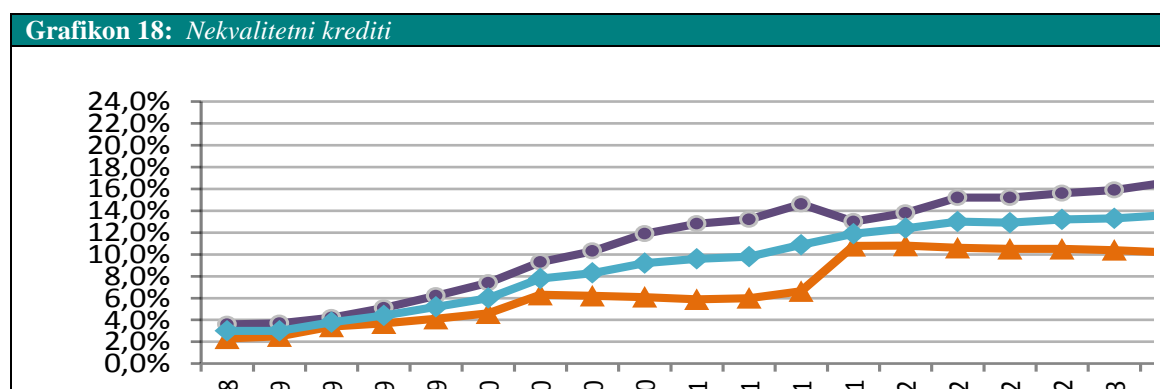
Pokazatelji kvalitete kredita u prvom kvartalu 2016. godine blago su poboljšani u odnosu na kraj prethodne godine, udjel klasificiranih kredita je smanjen na i dalje visokih 18,8% (-0,4 postotna boda), zbog pada istih za 1% ili 28 milijuna KM, i to pada kod pravnih osoba za 2% ili 30 milijuna KM, dok je stanovništvo zadržano na istoj razini.

Udjel nekvalitetnih kredita, kao ključni pokazatelj kvalitete kredita, smanjen je sa 12,9% na 12,4%. Ukupni nekvalitetni krediti su smanjeni za 3% ili 46 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine (od čega se 20 milijuna KM odnosi na trajni otpis), kao rezultat smanjenja nekvalitetnih kredita pravnih osoba za 4% ili 36 milijuna KM i stanovništva za 2% ili 10 milijuna KM. Na poboljšanje ovog pokazatelja pozitivan utjecaj je imao i kreditni rast od 1% ili 88 milijuna KM.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama u iznosu od 5,96 milijardi KM, sa 31. 3. 2016. u kategorije B do E klasificirano je i dalje zabrinjavajuće visokih 25,6% ili 1,5 milijardi KM, što je smanjenje za 0,7 postotnih bodova u odnosu na kraj 2015. godine (u 2015. godini udjel je smanjen za 2,4 postotna boda), dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji. Od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,7 milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano je 671 milijun KM ili 11,7%, što je isti udjel kao i na kraju 2015. godine (u 2015. godini udjel je smanjen za 0,6 postotnih bodova).

Navedena kretanja su rezultat stanja u realnom sektoru i djelovanja ekonomske krize na gospodarstvo i ukupnu ekonomiju u BiH, zbog čega kreditni portfelj pravnih osoba ima znatno lošiju kvalitetu od sektora stanovništva.

Najvažniji pokazatelj kvalitete kreditnog portfelja je udjel nekvalitetnih kredita. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravne osobe se odnosi 65%, a na stanovništvo 35% (na kraju 2015. godine: pravne osobe 66%, stanovništvo 34%). U prvom kvartalu 2016. godine udjel nekvalitetnih kredita i kod sektora stanovništva i kod pravnih osoba je smanjen. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na nekvalitetne kredite se odnosi 16% ili 951 milijun KM, što je za 0,7 postotnih bodova manje nego na kraju 2015. godine (u 2015. godini udjel je smanjen za 1,6 postotnih bodova). Za sektor stanovništva isti iznose 8,8% ili 504 milijuna KM, što je za 0,2 postotna boda manje (u 2015. godini udjel smanjen za 0,7 postotnih bodova).

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih osoba (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tablica 23: Granska koncentracija kredita										
OPIS	31.12.2015.				31.3.2016.				INDEKS	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim osobama:										
Poljoprivredu (AGR)	121.964	1,1	20.754	17,0	121.222	1,0	20.331	16,8	99	98
Proizvodnju (IND)	1.662.318	14,3	352.021	21,2	1.681.342	14,4	338.008	20,1	101	96
Građevinarstvo (CON)	437.853	3,8	116.850	26,7	381.648	3,3	78.218	20,5	87	67
Trgovinu (TRD)	2.298.963	19,8	303.715	13,2	2.331.471	19,9	288.049	12,4	101	95
Ugostiteljstvo (HTR)	196.355	1,7	24.929	12,7	215.430	1,8	24.098	11,2	110	97
Ostalo ²³	1.187.610	10,2	168.937	14,2	1.225.523	10,5	202.433	16,5	103	120
UKUPNO 1.	5.905.063	50,9	987.206	16,7	5.956.636	50,9	951.137	16,0	101	96
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	4.503.904	38,8	301.755	6,7	4.555.552	38,9	300.162	6,6	101	99
Stambenu izgradnju	1.088.139	9,3	181.511	16,7	1.079.159	9,3	177.883	16,5	99	98
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	113.638	1,0	31.461	27,7	106.911	0,9	26.290	24,6	94	84
UKUPNO 2.	5.705.681	49,1	514.727	9,0	5.741.622	49,1	504.335	8,8	101	98
UKUPNO (1. +2.)	11.610.744	100,0	1.501.933	12,9	11.698.258	100,0	1.455.472	12,4	101	97

Najveći udjel u ukupnim kreditima, kod pravnih osoba imaju sektori trgovine 19,9% i proizvodnje 14,4%, a kod stanovništva najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju 38,9% i stambeni krediti 9,3% (na kraju 2015. godine: trgovina 19,8%, proizvodnja 14,3%, opća potrošnja 38,8% i stambeni krediti 9,3%).

Već dulje razdoblje negativan i jak utjecaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja udjela nekvalitetnih kredita. Sektor građevinarstva, koji u ukupnim kreditima ima nizak udjel od svega 3,3%, i dalje ima najveći udjel nekvalitetnih kredita od 20,5%, sa trendom daljnjeg smanjenja: u prvom kvartalu 2016. godine smanjen je za 6,2 postotna boda (u 2015. godini smanjen je za 2,4 postotna boda). Također, kod sektora poljoprivrede, koji ima najmanji udjel od 1%, nekvalitetni krediti imaju visok udjel od 16,8% (12/15: 17%), koje je smanjen za 0,2 postotna boda u odnosu na kraj prethodne godine.

Ipak, fokus je na dva sektora s najvećim udjelom u ukupnim kreditima, a to su sektor trgovine (19,9%) i proizvodnje (14,4%). Razina kredita plasiranih sektoru proizvodnje od 1,7 milijardi KM je blago povećan za 1% ili 19 milijuna KM, dok su nekvalitetni krediti u prvom kvartalu 2016. godine smanjeni za 4% ili 14 milijuna KM, odnosno na 338 milijuna KM, što je utjecalo na pad udjela sa 21,2% na 20,1% (u 2015. godini pad je iznosio 7% ili 25 milijuna KM, a udjel je smanjen za 2,4 postotna boda, odnosno na razinu od 21,2%). S druge strane, kreditiranje sektora trgovine u prvom kvartalu 2016. godine povećano je za 1% ili 32 milijuna KM, odnosno na razinu od 2,3 milijarde KM. Nekvalitetni krediti kod ovog sektora smanjeni su za 5% ili 16 milijuna KM, sa 31. 3. 2016. iznosili su 288 milijuna KM, a udjel je smanjen za 0,8 postotnih bodova, odnosno na 12,4% (u 2015. godini ostvaren je pad od 13% ili 46 milijuna KM, a udjel je smanjen sa 15,4% na 13,2%), što je znatno bolji pokazatelj nego kod sektora proizvodnje.

Kod stanovništva dominiraju krediti za opću potrošnju, koji imaju i najveći udjel od 38,9% u ukupnim kreditima. U prvom kvartalu 2016. godine zabilježen je blagi rast ovih kredita od 1% ili 52 milijuna KM, dok su stambeni krediti i krediti za obrtnike smanjeni (za 1% ili devet milijuna KM i 6% ili sedam milijuna KM). Najlošiji pokazatelj udjela nekvalitetnih kredita od 24,6% (na kraju 2015. godine 27,7%) imaju krediti plasirani obrtnicima, s niskim udjelom od 0,9% u ukupnim kreditima.

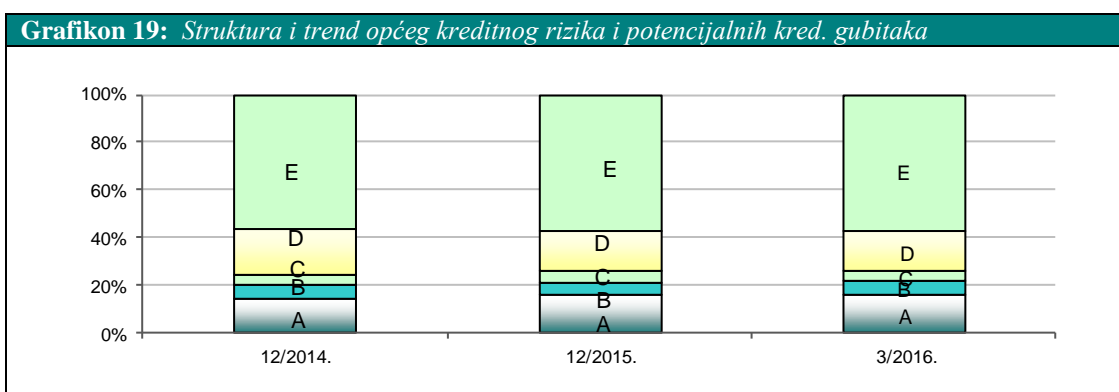
²³ Uključeni sljedeći sektori: promet, skladištenje i komunikacije (TRC); financijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i obrana, obavezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

Relativno visok udjel nekvalitetnih kredita od 16,5% imaju stambeni krediti (na kraju 2015. godine 16,7%), dok krediti za opću potrošnju imaju najniži udjel nekvalitetnih kredita od 6,5% (na kraju 2015. godine 6,7%).

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 24: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A	229.895	14,8	246.321	16,3	249.299	16,7	107	101
B	83.031	5,4	76.023	5,0	76.094	5,1	92	100
C	64.168	4,1	75.796	5,0	66.829	4,5	118	88
D	301.942	19,5	252.682	16,7	252.333	17,0	84	100
E	872.039	56,2	856.701	57,0	844.968	56,7	98	99
UKUPNO	1.551.075	100,0	1.507.523	100,0	1.489.523	100,0	97	99

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2015. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su manje za 1% ili 18 milijuna KM i iznose 1,5 milijardi KM. Rezerve za opći kreditni rizik su veće za 1% ili tri milijuna KM, a rezerve za potencijalne kreditne gubitke su manje za 2% ili 21 milijun KM u odnosu na kraj 2015. godine. Rezerve za B kategoriju su zadržane na istoj razini od 76 milijuna KM, a rezerve za nekvalitetnu aktivu su smanjene za 2% ili 21 milijun KM, odnosno na razinu od 1,2 milijarde KM, najviše po osnovi smanjenja rezervi za C kategoriju za 12% ili devet milijuna KM i rezervi za E kategoriju za 1% ili 12 milijuna KM.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive s izvanbilancom, iznosi 8,3% i manji je za 0,2 postotna boda u odnosu na kraj 2015. godine.

Sa 31. 3. 2016. banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8%, za C kategoriju 25%, D kategoriju 59% i E 100%, kao i na kraju 2015. godine.²⁴

Sukladno MRS/MSFI banke su obavezne umanjavanja vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke (ranije troškovi RKG).

²⁴ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne obračunavati rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim postotcima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

Pregled ukupnih stavki aktive (bilanca i izvanbilanca) i stavki u statusu neizmirenja obveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu s internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 25: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37

Opis	IZNOS (u 000 KM) I UDJEL (u%)				INDEKS 6 (4/2)
	31.12.2015.		31.3.2016.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	14.850.813	100,0%	14.955.362	100,0%	101
a) Stavke u statusu neizmirenja obveza (default)	1.681.006	11,3%	1.604.339	10,7%	95
a.1. bilančne stavke u defaultu	1.662.958		1.589.415		96
a.2. izvanbilančne stavke u defaultu	18.048		14.924		83
b) Stavke u statusu izmirenja obveza (performing assets)	13.169.807	88,7%	13.348.023	89,3%	101
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.241.820	100,0%	1.222.452	100,0%	98
a) Ispravke vrijednosti za default	1.089.541	87,7%	1.064.820	87,1%	98
a.1. Ispravke vrijednosti bilančnih stavki u defaultu	1.082.901		1.057.336		98
a.2. Rezerve za izvanbilancu u defaultu	6.640		7.484		113
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ²⁵)	152.279	12,3%	157.632	12,9%	103
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	11.610.744	100,0%	11.698.258		101
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.605.754	13,8%	1.532.860	13,1%	95
b) Krediti u statusu izmirenja obveza (performing loans)	10.004.990	86,2%	10.165.398	86,9%	102
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	1.153.862	100,0%	1.131.556	100,0%	98
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	1.033.601	89,6%	1.006.382	88,9%	97
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	120.261	10,4%	125.174	11,1%	104
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (default)	64,8%		66,4%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets)	1,2%		1,2%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravicima vrijednosti	8,4%		8,2%		

Kreditni u statusu neizmirenja obveza (default) u prvom kvartalu 2016. godine su smanjeni za 5% ili 73 milijuna KM (u 2015. godini smanjeni za 7% ili 115 milijuna KM), s napomenom da su nekvalitetni krediti smanjeni za 3% ili 46 milijuna KM. Udjel kredita u defaultu u ukupnim kreditima je smanjen za 0,7 postotnih bodova i iznosi 13,1%, a nekvalitetnih kredita 12,4%. Udjel svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivni je smanjen za 0,6 postotnih bodova i iznosi 10,7%.

Pokrivenost stavki u defaultu ispravicima vrijednosti je povećana i iznosi 66,4% (na kraju 2015. godine 64,8%) zbog većeg pada defaulta (5%), u odnosu na pad ispravaka vrijednosti za default (2%). Pokrivenost nekvalitetne aktive rezervama za kreditne gubitke je neznatno povećana i iznosi 75,8% (na kraju 2015. godine: 74,8%).

Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets) je na istoj razini i iznosi 1,2%, dok je pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravicima vrijednosti blago smanjena i iznosi 8,2% (na kraju 2015. godine 8,4%). Pokazatelj pokrivenosti rizične aktive ukupnim obračunatim regulatornim rezervama za kreditne gubitke (rezervama za opći kreditni rizik i posebnim rezervama za kreditne gubitke) je blago smanjena sa 10,2% na 10%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata elementarne nepogode, FBA je 30. 6. 2014. donijela Odluku o privremenim mjerama za tretman kreditnih obveza klijenata banaka koji su pogođeni elementarnim nepogodama²⁶.

²⁵ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

²⁶ "Službene novine F BiH", br.55/14.

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u drugoj polovici 2014. godine, od ukupno primljenih 296 zahtjeva za moratorij na kreditne obveze, odobrile 207 zahtjeva u ukupnom iznosu od 34 milijuna KM ili 70% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za moratorij. Sa 31. 3. 2016. stanje navedenih kredita iznosi sedam milijuna KM, od čega se na pravne osobe odnosi pet milijuna KM, a na fizičke osobe dva milijuna KM.

Također, sukladno navedenoj Odluci, banke su u drugoj polovici 2014. godine, od ukupno primljenih 285 zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obveza, odobrile 190 zahtjeva u ukupnom iznosu od 39 milijuna KM ili 67% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obveza. Sa 31. 3. 2016. stanje restrukturiranih kredita iznosi 46 milijuna KM od čega se na pravne osobe odnosi 44 milijuna KM, a na fizičke osobe dva milijuna KM. Restrukturirani krediti obuhvaćaju i kredite s moratorijem nakon isteka moratorija.

Kreditni odobreni u skladu s navedenom Odlukom u odnosu na ukupne kredite sa 31. 3. 2016. imaju veoma nizak udjel: moratorij 0,06% i restrukturiranje 0,39%.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja. FBA je od 31. 12. 2009. propisala izvješće o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 31. 3. 2016., od ukupnog broja kreditnih partija koji iznosi 1.160.921, 1.085 kreditnih partija su otplaćivali jamci (1.359 jamaca). Udjel iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,25% i 0,09%.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su zatim banke formirale po nalogu FBA. Također, analizirajući kvalitetu aktive u bankama grupiranim prema vlasničkoj strukturi, evidentno je da su pokazatelji kod banaka u većinskom vlasništvu rezidenata (šest „domaćih“ privatnih banaka) lošiji nego kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (10 banaka).

Udjel nekvalitetnih kredita kod banaka u većinskom stranom vlasništvu iznosi 11,3% (12/15: 11,7%), a kod „domaćih banaka“ 28,9% (12/15: 30,4%), što je posljedica neadekvatnih i slabih sustava upravljanja kreditnim rizikom, posebno u ključnoj fazi kod odobravanja kredita, kao i nerazvijene risk funkcije. Značajne slabosti i neefikasne prakse utvrđene su i u fazi preventivnog djelovanja kroz rano prepoznavanje problema u servisiranju (otplati) kredita, kao i u radu s nekvalitetnom aktivom u cilju njenog smanjenja putem naplate ili kvalitetnog restrukturiranja.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom i/ili koje imaju negativne trendove, odnosno pad kvalitete aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa upravljanja nekvalitetnom aktivom, koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljnjeg pogoršanja, kao i jačanje risk funkcije, odnosno njenog značaja i kvalitete rada. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog u ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovoga segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravodobno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz vanjskih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim sa bankom.

FBA je, sukladno Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i pratiti njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tablica 26: Transakcije s povezanim osobama					
Opis	DANI KREDITI ²⁷			INDEKS	
	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima s više od 5% glasačkih prava, sups. i drugim povezanim pred.	160.135	89.014	92.248	56	104
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	409	446	562	109	126
Upravi banke	1.994	3.023	3.047	152	101
UKUPNO	162.538	92.483	95.857	57	104
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	21.826	9.326	8.612	43	92

U promatranom razdoblju kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 4%, dok su potencijalne obveze smanjene za 8%, zbog smanjenja izloženosti kod jedne velike banke u sustavu. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim osobama i da je razina rizika na razini sustava niska. Međutim, evidentno je da je ovaj rizik značajno viši u bankama koje imaju disperziju u vlasničkoj strukturi, odnosno u „domaćim bankama“ u vlasništvu rezidenata. FBA posebnu pažnju (u on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

²⁷ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (financijskim institucijama) s više od 5% glasačkih prava.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2016. godine, ostvaren je pozitivan financijski rezultat-dobit u iznosu od 73 milijuna KM, što je za 17% ili 11 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Pozitivan efekt na financijski rezultat sustava posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod deset banaka koje su pozitivno poslovale i u istom razdoblju prošle godine (efekt 10 milijuna KM), te ostvarenje dobiti kod jedne banke koja je prošle godine poslovala s gubitkom (efekt četiri milijuna KM). S druge strane, negativan efekt od cca tri milijuna KM je najvećim dijelom rezultat ostvarenog gubitka kod dvije banke koje su u istom razdoblju prošle godine pozitivno poslovale.

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011.), što posljedično ima utjecaj na manju razinu troškova ispravaka vrijednosti. Ostvarenje znatno boljeg financijskog rezultata u odnosu na isto razdoblje prošle godine, rezultat je rasta ukupnog prihoda podržanog rastom neto kamatnog prihoda (kao posljedica znatno većeg smanjenja kamatnih rashoda od kamatnih prihoda) i rastom operativnih prihoda (naknada za izvršene usluge), a s druge strane porast nekamatnih rashoda je ublažen znatno nižim troškovima ispravke vrijednosti.

Pozitivan financijski rezultat od 74 milijuna KM ostvarilo je 15 banaka i isti je veći za 18% ili cca 11 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Istodobno, gubitak u poslovanju u iznosu od jedan milijun KM iskazan je kod dvije banke i isti je veći za 143% ili 0,7 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Detaljniji podaci dani su u sljedećoj tablici.

-000 KM-

Tablica 27: Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	31.3.2014.		31.3.2015.		31.3.2016.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-3.087	2	-472	1	-1.147	2
Dobit	56.727	15	62.814	16	74.223	15
Ukupno	53.640	17	62.342	17	73.076	17

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (74 milijuna KM) 63% ili 47 milijuna KM se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 47%, dok se ukupan gubitak od jedan milijun KM većim dijelom (78%) odnosi na jednu banku. Analitički podaci pokazuju da ukupno jedanaest banaka ima bolji financijski rezultat (za 14 milijuna KM), dok šest banaka ima lošiji rezultat (za tri milijuna KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog financijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava poboljšana, posebno kod većih banaka, koje su ostvarile veću dobit nego u istom razdoblju prošle godine, što je prvenstveno rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa, a kod najvećih banaka i povećanja prihoda iz osnove naknada za izvršene usluge. Međutim, cijeliti profitabilnost samo kroz nivo ostvarenog financijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utječu na održivost i kvalitetu zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaknuti kreditni rizik i negativne trendove u kvaliteti aktive u posljednjih nekoliko godina, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana (s napomenom da je krajem 2015. godine došlo do smanjenja nekvalitetnih kredita prvenstveno kao rezultat značajnog iznosa trajnog otpisa s prisutnim blagim trendom smanjenja i u prvom kvartalu 2016. godine), a što nije u korelaciji sa smanjenjem troškova ispravaka vrijednosti (nakon

implementacije MRS-a 39 i 37), što je najvažniji faktor koji je utjecao na poboljšanje finansijskog rezultata u većini banaka u zadnje četiri godine. Navedeno upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnoj razini.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 231 milijun KM, što je povećanje u odnosu na isto razdoblje prošle godine od 6% ili 13 milijuna KM, većim dijelom kao rezultat povećanja operativnih prihoda. Ukupni nekamatni rashodi iznose 158 milijuna KM, sa stopom rasta od 2% ili tri milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita (kod većine banaka) za 3,0%, kao i činjenice da je rast loših kredita zaustavljen s blagim padom u prvom kvartalu 2016. godine, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat pada aktivnih kamatnih stopa, imalo je za posljedicu blagi pad kamatnih prihoda. Kamatni prihodi iznose 188 milijuna KM, što je na približno istoj razini u odnosu na prošlu godinu (- 0,5% ili jedan milijun KM), sa smanjenjem udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 87,0% na 81,6%. Najveći udjel imaju prihodi od kamata po kreditima koji su na razini od 169 milijuna KM i zabilježili su nominalni pad od 1% ili dva milijuna KM, što je rezultiralo smanjenjem prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za promatrano razdoblje sa 1,51% na 1,45% i padom udjela u ukupnom prihodu sa 78,5% na 73,2%.

Već dulje razdoblje prisutan trend pada kamatnih rashoda nastavljen je i u prvom kvartalu 2016. godine. Kamatni rashodi su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine imali stopu pada od 13% ili sedam milijuna KM, što je znatno više u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-0,5%). Kamatni rashodi iznose 44 milijuna KM, a njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 23,5% na 19,2%. U strukturi kamatnih rashoda treba istaknuti da su kamatni rashodi po depozitima, i pored rasta prosječnih kamatonosnih depozita za 7%, smanjeni za 13% ili šest milijuna KM, što je rezultat strukture depozitne osnove, odnosno većeg udjela depozita koji nose nižu kamatnu stopu, ali i politike kamatnih stopa banaka i kontinuiranog smanjenja kamatnih stopa na depozite, što je u konačnici rezultiralo smanjenjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za usporedno razdoblje sa 0,49% na 0,40%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, u odnosu na isto razdoblje prošle godine, smanjeni su 36% ili dva milijuna KM, sa smanjenjem udjela u ukupnom prihodu sa 2,3% na 1,4%.

Kao rezultat pada kamatnih rashoda (-13%), uz blago smanjenje kamatnih prihoda (-0,5%), neto kamatni prihod povećan je za 4% ili šest milijuna KM i iznosi 144 milijuna KM, sa smanjenim udjelom u strukturi ukupnog prihoda sa 63,5% na 62,5%.

Operativni prihodi iznose 87 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 9% ili sedam milijuna KM, a njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda je povećan sa 36,5% na 37,6%. U okviru operativnih prihoda najveći udjel imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe i najveći rast od 14% ili sedam milijuna KM. Može se zaključiti da banke smanjenje kamatnih prihoda kompenziraju kontinuiranim rastom naknada za izvršene usluge.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 158 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine blago su povećani (2% ili tri milijuna KM), kao rezultat većih operativnih rashoda uz smanjene poslovne i izravne rashode isključivo kao posljedica smanjenja troškova ispravke vrijednosti. Istodobno, njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 71,3% na 68,3%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 15 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine niži su za 28% ili šest milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 9,4% na 6,4%.

S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 121 milijun KM i udjelom od 53% u ukupnom prihodu su povećani 4% ili pet milijuna KM u odnosu na usporedno razdoblje. Troškovi plaća i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda zadržani su na istoj razini i iznose 59 milijuna KM

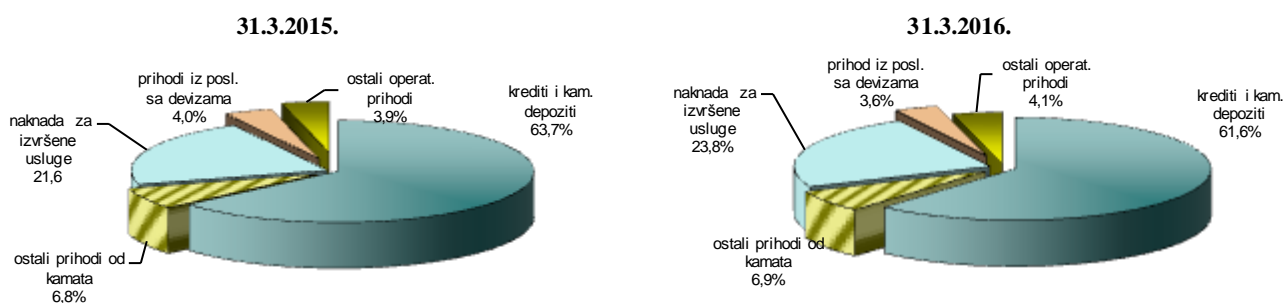
ili 25,7% ukupnog prihoda, troškovi fiksne aktive bilježe povećanje od 4% ili 1,5 milijuna KM, dok su ostali operativni troškovi povećani za 15% ili tri milijuna KM (od čega se 43% povećanja odnosi na jednu veliku banku). Banke su u razdoblju nakon izbijanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan utjecaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog opsega kreditnih aktivnosti i pada kvalitete kreditnog portfelja.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM-

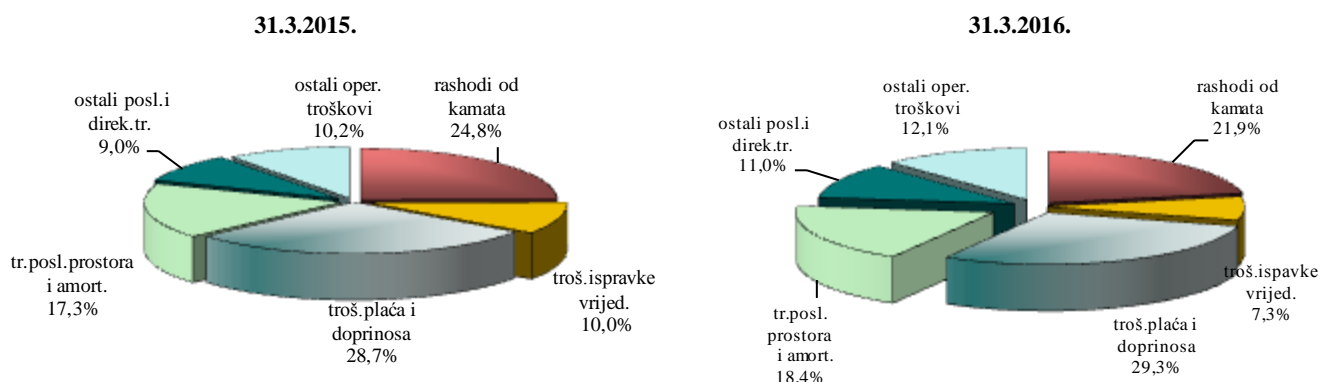
Tablica 28: Struktura ukupnih prihoda								
Struktura ukupnih prihoda	31.3.2014.		31.3.2015.		31.3.2016.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatnosni rač. depozita kod depoz.inst.	1.210	0,4	253	0,1	546	0,2	21	216
Kreditni i poslovi leasinga	173.913	65,0	170.739	63,6	168.949	61,4	98	99
Ostali prihodi od kamata	18.108	6,8	18.256	6,8	18.883	6,9	101	103
UKUPNO	193.231	72,2	189.248	70,5	188.378	68,5	98	100
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	54.981	20,6	58.016	21,6	65.518	23,8	106	113
Prihodi iz posl. s devizama	8.678	3,2	10.815	4,0	9.812	3,6	125	91
Ostali operativni prihodi	10.603	4,0	10.464	3,9	11.345	4,1	99	108
UKUPNO	74.262	27,8	79.295	29,5	86.675	31,5	107	109
UKUPNI PRIHODI (I + II)	267.493	100,0	268.543	100,0	275.053	100,0	100	102

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

Tablica 29: Struktura ukupnih rashoda								
Struktura ukupnih rashoda	31.3.2014.		31.3.2015.		31.3.2016.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	49.146	23,0	44.359	21,5	38.601	19,1	90	87
Obveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	4.970	2,3	5.065	2,5	3.235	1,6	102	64
Ostali rashodi od kamata	3.562	1,7	1.619	0,8	2.420	1,2	45	149
UKUPNO	57.678	27,0	51.043	24,8	44.256	21,9	88	87
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt. rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.uskladenje	22.561	10,5	20.531	10,0	14.740	7,3	91	72
Troškovi plaća i doprinosa	59.901	28,0	59.205	28,7	59.194	29,3	99	100
Troškovi posl. prostora i amortizacija	35.311	16,5	35.593	17,3	37.106	18,4	101	104
Ostali poslovni i izravni troškovi	18.046	8,5	18.734	9,0	22.324	11,0	104	119
Ostali operativni troškovi	20.356	9,5	21.095	10,2	24.357	12,1	104	115
UKUPNO	156.175	73,0	155.158	75,2	157.721	78,1	99	102
UKUPNI RASHODI (I + II)	213.853	100,0	206.201	100,0	201.977	100,0	96	98

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tablici dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

KOEFICIJENTI	31.3.2014.	31.3.2015.	31.3.2016.
Dobit na prosječnu aktivu	0,4	0,4	0,4
Dobit na prosječni ukupni kapital	2,3	2,5	2,8
Dobit na prosječni dionički kapital	4,4	5,0	6,3
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,9	0,9	0,8
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	0,5	0,5	0,5
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,4	1,4	1,4
Poslovni i direktni rashodi ²⁸ /prosječna aktiva	0,3	0,3	0,2
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,8	0,7	0,7
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	1,0	1,0	0,9

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kao i rasta prosječne aktive, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je na približno istoj razini od 0,4%, dok ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) bilježi povećanje sa 5,0% na 6,3%, zbog smanjenja prosječnog dioničkog kapitala (najvećim dijelom zbog značajnog pokrića gubitka kod jedne banke). Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (1,4%), zadržana je na približno istoj razini zbog skoro istog rasta ukupnog prihoda i prosječne aktive.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog posljedica ekonomske i financijske krize na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem i zavisit će od dva ključna faktora: a) daljnje kretanje i trend u kvaliteti aktive, odnosno razina kreditnih gubitaka i kreditnog rizika i b) efikasnost upravljanja i kontrola operativnih prihoda i troškova. S druge strane, za povećanje profitabilnosti banaka, nužno je zadržati pozitivan trend kreditnog rasta, uz primjenu i striktno poštivanje opreznih kreditnih standarda kod odobravanja kredita. Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvaliteta i efikasnost uspostavljenih sustava upravljanja rizicima, jer se time izravno utječe na njene performanse.

²⁸ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1. 7. 2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope²⁹ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove koji posluju na teritoriju F BiH, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁰.

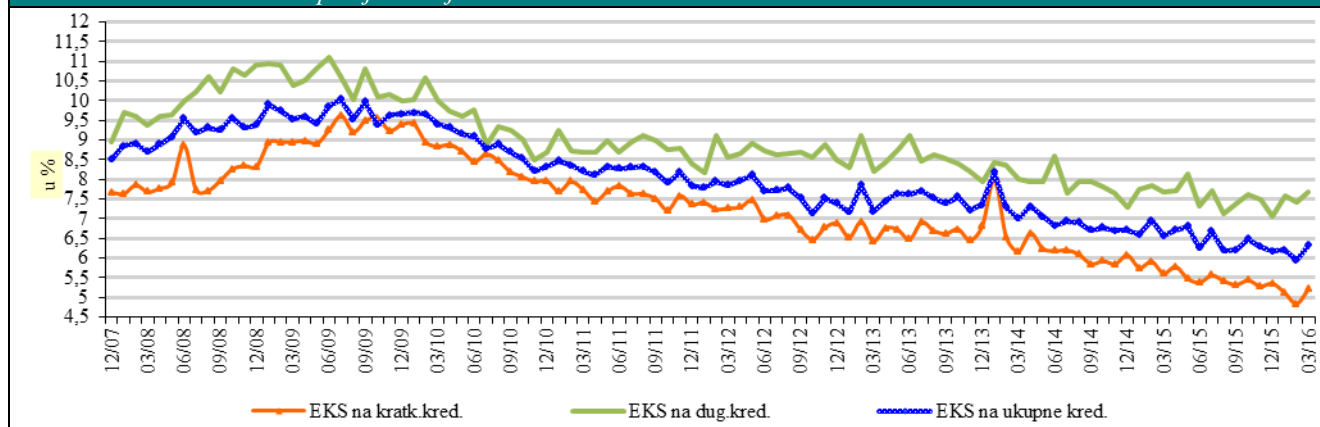
U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2014. godine, ožujak, lipanj, rujanj i prosinac 2015. godine, te ožujak 2016. godine.

Tablica 31: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite													
O P I S	12/2014.		03/2015.		6/2015.		9/2015.		12/2015.		3/2016.		
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	
1	10	11	12	13	10	11	10	11	10	11	12	13	
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	5,58	6,07	5,23	5,62	5,01	5,35	4,94	5,33	4,89	5,35	4,49	5,22	
1.1. Gospodarstvu	5,55	5,99	5,19	5,50	4,99	5,26	4,90	5,23	4,84	5,25	4,43	5,10	
1.2. Stanovništvu	6,57	8,90	8,09	11,63	7,66	11,47	7,86	11,94	8,21	11,74	7,92	13,40	
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	6,00	7,28	6,85	7,73	6,49	7,24	6,51	7,40	6,18	7,06	6,52	7,68	
2.1. Gospodarstvu	5,29	6,76	6,31	6,80	5,47	5,84	5,45	5,80	5,31	5,67	5,24	5,61	
2.2. Stanovništvu	7,50	8,60	7,38	8,54	7,35	8,44	7,32	8,65	7,10	8,55	7,33	8,99	
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	5,80	6,72	5,98	6,60	5,69	6,21	5,60	6,20	5,51	6,17	5,40	6,32	
3.1. Gospodarstvu	5,43	6,32	5,45	5,81	5,13	5,43	5,02	5,36	4,99	5,38	4,63	5,22	
3.2. Stanovništvu	7,44	8,62	7,40	8,64	7,36	8,53	7,34	8,75	7,13	8,64	7,35	9,12	

²⁹ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 48/12-pročišćeni tekst i 23/14).

³⁰ Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Grafikon 22: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

U prvom kvartalu 2016. godine, ponderirana EKS na kredite bilježi oscilacije unutar 0,38 postotnih bodova, s najvišom stopom zabilježenom u ožujku od 6,32%, a najnižom u veljači od 5,94%. Ponderirane kamatne stope na kratkoročne kredite također bilježe oscilacije unutar 0,38 postotnih bodova, dok su se dugoročne kretale unutar raspona od 0,26 postotnih bodova.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u ožujku 2016. godine iznosila je 5,22%, što je za 0,13 postotnih bodova niže u odnosu na prosinac 2015. godine, dok je ponderirana EKS na dugoročne kredite iznosila 7,68%, što je za 0,62 postotna boda više u odnosu na prosinac 2015. godine.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu³¹, u promatranom razdoblju 2016. godine su se kretale u suprotnom smjeru. Kamatne stope gospodarstvu su zabilježile trend daljnjeg blagog smanjenja, dok su ponderirane EKS stanovništvu generalno bile na nešto višoj razini u odnosu na prethodnu godinu.

Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu je i dalje znatno niža od EKS na kredite odobrene stanovništvu i u ožujku 2016. godine je iznosila 5,22% (12/2015: 5,38%). Kod dugoročnih kredita gospodarstva zabilježeno je smanjenje EKS sa 5,67% na 5,61%, dok su EKS na kratkoročne kredite imale smanjenje od 0,15 postotnih bodova (sa 5,25% na 5,10%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u ožujku 2016. godine iznosila je 9,12%, što je bilo za 0,48 postotnih bodova više u odnosu na razinu iz prosinca 2015. godine. EKS na kratkoročne kredite plasirane ovom sektoru je, s razine iz prosinca 2015. godine od 11,74% povećana na 13,40%, s napomenom da je razina iz ožujka 2016. godine bila najviša u 2016. godini, dok je u siječnju i veljači 2016. godine EKS bila ispod 11%. EKS na dugoročne kredite stanovništva bilježi blaži rast, te je u ožujku 2016. godine iznosila 8,99% što je za 0,44 postotna boda više u odnosu na prosinac 2015. godine.

Promatrano u razdoblju od zadnjih pet godina, evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad ponderiranih prosječnih EKS na kredite izračunate na godišnjoj razini, primarno kod gospodarstva, dok je kod stanovništva kontinuiran pad iz ranijih godina u 2015. godini zaustavljen, nakon čega je zabilježen blagi rast u prvom kvartalu 2016. godine (iako su nominalne kamatne stope na kredite stanovništvu u blagom padu, EKS raste zbog povećanih naknada i drugih povezanih troškova kredita), a što se vidi u sljedećoj tablici.

³¹ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

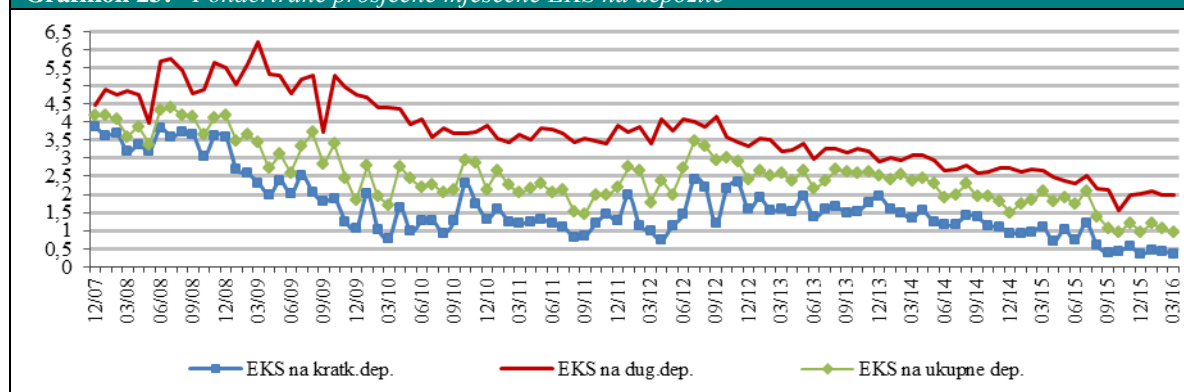
Tablica 32: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjoj razini i I. kvartal 2016.

OPIS	2012.		2013.		2014.		2015.		I kv. 2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	4	5	6	7	4	5	6	7	8	9
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	6,45	7,01	6,17	6,66	5,72	6,25	5,10	5,50	4,33	4,84
1.1. Gospodarstvu	6,43	6,94	6,22	6,66	5,70	6,17	5,07	5,42	4,26	4,70
1.2. Stanovništvu	8,41	11,52	8,09	11,08	7,98	11,39	7,84	11,37	7,72	12,21
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	7,78	8,70	7,66	8,48	6,98	7,80	6,60	7,57	6,45	7,55
2.1. Gospodarstvu	6,86	7,51	6,65	7,12	6,19	6,81	5,63	6,20	5,12	5,44
2.2. Stanovništvu	8,44	9,57	8,35	9,40	7,66	8,66	7,36	8,65	7,33	8,95
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	6,99	7,70	6,82	7,46	6,32	6,98	5,81	6,48	5,23	5,99
3.1. Gospodarstvu	6,52	7,07	6,33	6,78	5,84	6,35	5,23	5,64	4,46	4,87
3.2. Stanovništvu	8,44	9,68	8,33	9,48	7,68	8,77	7,37	8,74	7,34	9,08

Ponderirane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 33: Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite

OPIS	12/2014.		03/2015.		06/2015.		09/2015.		12/2015.		03/2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	0,92	0,93	1,10	1,11	0,72	0,73	0,37	0,37	0,34	0,35	0,34	0,35
1.1. do tri mjeseca	0,42	0,42	0,27	0,27	0,27	0,27	0,13	0,13	0,21	0,21	0,25	0,25
1.2. do jedne godine	1,94	1,97	1,38	1,40	1,26	1,28	1,04	1,06	1,18	1,25	0,86	0,87
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	2,67	2,74	2,63	2,66	2,25	2,29	2,12	2,12	1,92	2,01	1,97	1,98
2.1. do tri godine	2,40	2,48	2,42	2,45	2,21	2,26	1,82	1,83	1,67	1,68	1,88	1,89
2.2. preko tri godine	3,41	3,43	3,23	3,25	2,33	2,33	2,88	2,89	2,46	2,72	2,29	2,32
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	1,47	1,50	2,06	2,08	1,69	1,72	1,05	1,06	0,92	0,96	0,94	0,95

Grafikon 23: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na depozite

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na prosinac 2015. godine, ponderirane EKS na kratkoročne, dugoročne i ukupne oročene depozite bilježe samo neznatne promjene. Ponderirana EKS na ukupne oročene depozite iznosi

0,95%, što je neznatno niže u odnosu na prosinac 2015. godine.

Ponderirana EKS na kratkoročne depozite je u ožujku 2016. godine iznosila 0,35%, što je bilo na razini iz prosinca 2015. godine. Najviša je zabilježena u siječnju 2016. godine kada je iznosila 0,44%. Ponderirana EKS na dugoročne depozite bilježi niske oscilacije i iznosi 1,98%, što je na neznatno nižoj razini u odnosu na prosinac 2015. godine (2,01%).

Ako se analizira kretanje kamatnih stopa na kratkoročne depozite po razdobljima ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi blagi rast od 0,04 postotna boda u odnosu i iznosi 0,25%. S druge strane, kamatna stopa na depozite oročene do jedne godine bilježi nešto veći pad i iznosi 0,87% (12/2015: 1,25%).

Ponderirana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi 1,89% što predstavlja povećanje od 0,21 postotnog boda u odnosu na razinu iz prosinca 2015. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u ožujku 2016. godine iznosi 2,32% što je smanjenje od 0,40 postotnih bodova promatrano u odnosu na prosinac 2015. godine kada je ista iznosila 2,72%.

Prosječna EKS na depozite stanovništva je niža za 0,10 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2015. godine i iznosi 1,64%. Kod gospodarstva, prosječna EKS u ožujku 2016. godine je iznosila 1,82% (prosina 2015. godine 1,81%).

Ukoliko se analizira kretanje ponderiranih prosječnih kamatnih stopa na depozite na godišnjoj razini, u zadnjih pet godina evidentan je kontinuiran pad kamatnih stopa na dugoročne depozite, dok su kamatne stope na kratkoročne depozite, uz prisutne oscilacije, također na najnižoj razini u posljednjih pet godina, a što se može vidjeti u tablici u nastavku.

Tablica 34: Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjoj razini i I. kvartal 2016.

OPIS	2012.		2013.		2014.		2015.		I kv. 2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,45	1,47	1,65	1,67	1,20	1,23	0,60	0,61	0,40	0,40
1.1. do tri mjeseca	0,86	0,88	1,47	1,47	0,79	0,80	0,27	0,28	0,27	0,27
1.2. do jedne godine	2,55	2,57	1,85	1,87	1,72	1,76	1,25	1,28	0,82	0,85
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	3,78	3,81	3,20	3,23	2,79	2,82	2,20	2,23	1,96	1,99
2.1. do tri godine	3,69	3,71	2,97	3,00	2,61	2,64	2,08	2,10	1,76	1,79
2.2. preko tri godine	4,44	4,50	4,15	4,18	3,32	3,34	2,48	2,52	2,49	2,50
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,61	2,64	2,51	2,53	2,04	2,07	1,41	1,43	1,04	1,05

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici.

Tablica 35: Ponderirane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

OPIS	31.12.2014.		31.03.2015.		30.06.2015.		30.09.2015.		31.12.2015.		31.03.2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,05	8,22	7,90	8,07	7,91	8,08	7,96	8,16	7,81	8,01	7,65	7,85
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,13	0,13	0,12	0,12	0,11	0,11	0,09	0,09	0,09	0,09	0,08	0,08

Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u ožujku 2016. godine iznosila je 7,85% (smanjenje za 0,16 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2015. godine), a na depozite po viđenju 0,08%, što je neznatno manje od razine iz prosinca 2015. godine. Na ove stavke pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unapređenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za nesmetano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaknuti i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može biti izložena u svom poslovanju također došla do izražaja s izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankovnog sustava nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

I narednih godina bankarski sektor u F BiH zadržao je dobre performanse u segmentu likvidnosnog rizika, osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani, a najveće promjene dešavale su se u ročnoj strukturi izvora, prije svega depozita, zbog kontinuiranog smanjenja izloženosti prema matičnim grupacijama, čiji su depoziti kod nekoliko banaka u većinskom stranom vlasništvu bili osnovni izvor financiranja za agresivni kreditni rast ostvaren u godinama do izbijanja krize. Također, prisutan je kontinuirani trend smanjenja obveza prema stranim financijskim institucijama-kreditorima, što je također dio procesa razduživanja i strateške orijentacije banaka na domaće depozite, kao osnovni izvor financiranja kreditnog rasta.

Likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim udjelom likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni, te dobrom ročnom usklađenošću financijske aktive i obveza. Ipak, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja ekonomske krize, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Također, treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno gospodarsko i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih utjecaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom razdoblju će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva osiguranje aktive koja ima dobre performanse i čija kvaliteta osigurava da se bankarski krediti zajedno s kamatama vraćaju sukladno rokovima dospelja.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospijea.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijea instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 3. 2016. najveći udjel od 76% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove³²) s udjelom od 5,7%. Uzeti krediti su s duljim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza, iako je već dulje vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³³, s prisutnim promjenama u smjeru trenda u posljednjih nekoliko godina. Nakon poboljšanja i rasta udjela dugoročnih depozita u razdoblju 2011.-2013. godina, u 2014. godini dolazi do stagnacije, dok je u 2015. godini zabilježeno blago pogoršanje, koje je nastavljeno i u prvom kvartalu 2016. godine.

- u 000 KM-

Tablica 36: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeu

DEPOZITI	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po videnju	5.771.888	47,6	6.645.840	50,8	6.727.681	51,4	115	101
Do 3 mjeseca	279.332	2,3	266.464	2,0	237.086	1,8	95	89
Do 1 godine	701.041	5,8	679.876	5,2	657.536	5,0	97	97
1. Ukupno kratkoročni	6.752.261	55,7	7.592.180	58,0	7.622.303	58,2	112	100
Do 3 godine	3.437.563	28,3	3.502.798	26,7	3.463.875	26,5	102	99
Preko 3 godine	1.940.922	16,0	2.004.005	15,3	2.006.765	15,3	103	100
2. Ukupno dugoročni	5.378.485	44,3	5.506.803	42,0	5.470.640	41,8	102	99
UKUPNO (1 + 2)	12.130.746	100,0	13.098.983	100,0	13.092.943	100,0	108	100

Ukupni depoziti su sa 31. 3. 2016. na istoj razini od 13,1 milijardu KM kao i na kraju 2015. godine, s promjenama u sektorskoj strukturi, što je najvećim dijelom rezultat rasta depozita stanovništva za 2% ili 181 milijun KM, a s druge strane, smanjenja depozita bankarskih institucija za 13% ili 99 milijuna, privatnih poduzeća za 3% ili 60 milijuna KM i vladinih institucija za 6% ili 57 milijuna KM. Depoziti stanovništva, s udjelom od 58,4%, su najveći sektorski izvor financiranja banaka u F BiH.

Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeu od 2012. godine ima kontinuirani trend blagog pogoršanja, u prvom kvartalu 2016. godine udjel kratkoročnih depozita je blago povećan sa 58,0% na 58,2%, a udjel dugoročnih depozita smanjen sa 42% na 41,8%.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su pada dugoročnih depozita za 1% ili 36 milijuna KM, kao posljedica pada depozita do tri godine (za 1%), najviše sektora nebankarskih financijskih institucija i javnih poduzeća, dok su depoziti preko tri godine blago povećani za tri milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi rasta depozita stanovništva i javnih poduzeća. Kratkoročni depoziti su veći za 30 milijuna KM, najvećim dijelom zbog rasta depozita stanovništva za 160 milijuna KM, nebankarskih financijskih institucija za 39 milijuna KM i javnih poduzeća za 19 milijuna KM, dok je pad zabilježen najvećim dijelom kod bankarskih institucija za 86 milijuna KM, vladinih institucija za 58 milijuna

³² Subordinirani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³³ Prema preostalom dospijeu.

KM i privatnih poduzeća za 54 milijuna KM. Treba istaknuti kako je kod dugoročnih depozita dominantan udjel dva sektora, i to: stanovništva s povećanjem udjela sa 68,4% na 69,3% i javnih poduzeća s nepromijenjenim udjelom od 9%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveći udjel od 72,7% (+1,1 postotni bod) imaju depoziti stanovništva, zatim depoziti javnih poduzeća 12,3%, uz smanjenje udjela za 0,3 postotna boda. U razdoblju preko tri godine najveći udjel od 63,4% imaju depoziti stanovništva uz povećanje udjela za 0,4 postotna boda, a depoziti bankarskih institucija, s već duže vrijeme prisutnim trendom smanjenja, koji je nešto usporeniji, imaju udjel od 15,4% (na kraju 2015. godine 15,9%).

Iako je ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću relativno dobra, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer uključuje stanje depozita za razdoblje od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tablici.

- u 000 KM-

Tablica 37: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	5.874.183	48,4	6.852.863	52,3	6.933.853	52,9	117	101
7- 90 dana	898.335	7,4	770.687	5,9	750.827	5,7	86	97
91 dan do jedne godine	2.054.981	17,0	2.080.342	15,9	2.023.670	15,5	101	97
1. Ukupno kratkoročni	8.827.499	72,8	9.703.892	74,1	9.708.350	74,1	110	100
Do 5 godina	3.150.040	26,0	3.190.290	24,3	3.190.899	24,4	101	100
Preko 5 godina	153.207	1,2	204.801	1,6	193.694	1,5	134	95
2. Ukupno dugoročni	3.303.247	27,2	3.395.091	25,9	3.384.593	25,9	103	100
UKUPNO (1 + 2)	12.130.746	100,0	13.098.983	100,0	13.092.943	100,0	108	100

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog udjela kratkoročnih depozita od 74,1%, s prisutnim trendom stagnacije u prvom kvartalu 2016. godine. U odnosu na kraj 2015. godine, kratkoročni depoziti su na istoj razini, s istim postotkom udjela 74,1%, a isti je slučaj i s dugoročnim depozitima, koji imaju isti postotak udjela u ukupnim depozitima od 25,9%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (94,3% dugoročnih depozita i 24,4% ukupnih depozita). Iako je smanjenje depozita s preostalom ročnošću preko pet godina zaustavljeno u 2014. godini, kada je zabilježeno umjereno povećanje od 17% ili 23 milijuna KM, uz prisutan porast u 2015. godini od 34% ili 52 milijuna KM, u prvom kvartalu 2016. godine dolazi do smanjenja za 5% ili 11 milijuna KM. Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,5 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31. 3. 2016. 2,1 milijarda KM, odnosno 38% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Polazeći od činjenice da postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita, te da se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priljev financijskih sredstava (zaduživanje) iz inozemstva, kako od matičnih grupacija, tako i od financijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera, FBA je u lipnju 2014. godine izmijenila i dopunila postojeće propise o likvidnosti³⁴. Uz prethodno ispunjavanje propisanih uvjeta i suglasnost FBA, banke imaju mogućnost da određeni iznos (tzv. korektivni iznos) depozita stanovništva po viđenju koriste za kreditiranje s duljim rokovima dospijeća. Sa 31. 3. 2016. pet banaka, nakon dobivene suglasnosti FBA, koriste korektivni iznos (357 milijuna KM), s napomenom da su još dvije banke aplicirale za korištenje korektivnog iznosa. Cilj

³⁴Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima upravljanja rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 46 /14).

izmjene propisa primarno je u funkciji poticanja kreditnog rasta, prije svega kreditiranja realnog sektora, a efekti se očekuju u narednom razdoblju.

Međutim, supervizorska zabrinutost je također prisutna zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom razdoblju i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tablica 38: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2014.		31.12.2015.		31.3.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil.obveze	1.210.806	10,8	1.186.501	10,2	1.180.828	10,1	98	99
Kratkoročni krediti	2.256.837	20,2	2.283.316	19,7	2.348.949	20,1	101	103
Dugoročni krediti	7.702.634	69,0	8.140.927	70,1	8.168.481	69,8	106	100
UKUPNO KREDITI	11.170.277	100,0	11.610.744	100,0	11.698.258	100,0	104	101

Na kraju prvog kvartala 2016. godine dugoročni krediti su na istoj razini od 8,2 milijarde KM, kratkoročni krediti su veći za 3% ili 66 milijuna KM, iznosili su 2,3 milijarde KM, dok su dospjela potraživanja iznosila 1,2 milijarde KM, nakon smanjena od 1% ili šest milijuna KM, najviše kao rezultat trajnog otpisa u iznosu od 20 milijuna KM, što je još jedan pokazatelj pogoršanja naplativosti dospjelih kreditnih potraživanja i problema koje dužnici banaka imaju u servisiranju svojih dugova zbog djelovanja ekonomske krize. U strukturi dospjelih potraživanja 63% se odnosi na privatna poduzeća, 35% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 86% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 53%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveći udjel od 67,9% što je za 0,4 postotna boda više u odnosu na kraj 2015. godine, a u prvom kvartalu 2016. godine imali su blagi rast od 1%. Novčana sredstva su niža za 4% ili 205 milijuna KM, a njihov udjel, u odnosu na kraj 2015. godine, je smanjen sa 28,3% na 27,0%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli.

- u % -

Tablica 39: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ³⁵ / ukupna aktiva	28,5	28,4	27,3
Likvidna sredstva / kratkoročne financ. obveze	49,1	48,4	46,6
Kratkoročne financ. obveze/ ukupne financ. obveze	69,3	70,0	70,2
Kredit / depoziti i uzeti krediti ³⁶	84,9	82,9	83,8
Kredit / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ³⁷	83,9	82,2	83,1

Sa 31. 3. 2016. pokazatelji su neznatno promijenjeni u odnosu na kraj 2015. godine.

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2013. godini, nakon pogoršanja u 2012. godini, poboljšan (sa 88,1% na 86,4%), a isti trend je nastavljen i u 2014. i 2015. godini. Međutim, sa 31. 3. 2016. pokazatelj je blago pogoršan na 83,8% (+0,9 postotnih bodova), kao rezultat većeg rasta kredita od rasta depozita. Kod osam banaka pokazatelj je viši od 85% (kritična razina). S jedne strane, kod ovih banaka to je rezultat strukture pasive (relativno značajan udjel kapitala), a s druge strane, visokog udjela kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju, u on site kontrolama, usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja razine likvidnosti, te praksi upravljanja izvorima sredstava, kako bi se osigurala zadovoljavajuća pozicija likvidnosti.

Banke su u 2015. godini redovito ispunjavale oba+vezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH³⁸. Obavezna rezerva, kao značajan instrument monetarne politike, u BiH, u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1. 10. 2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 10% (do 10. 6. 2014. godine 20%) u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 5% (do 10. 6. 2014. godine 10%) prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

³⁵ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

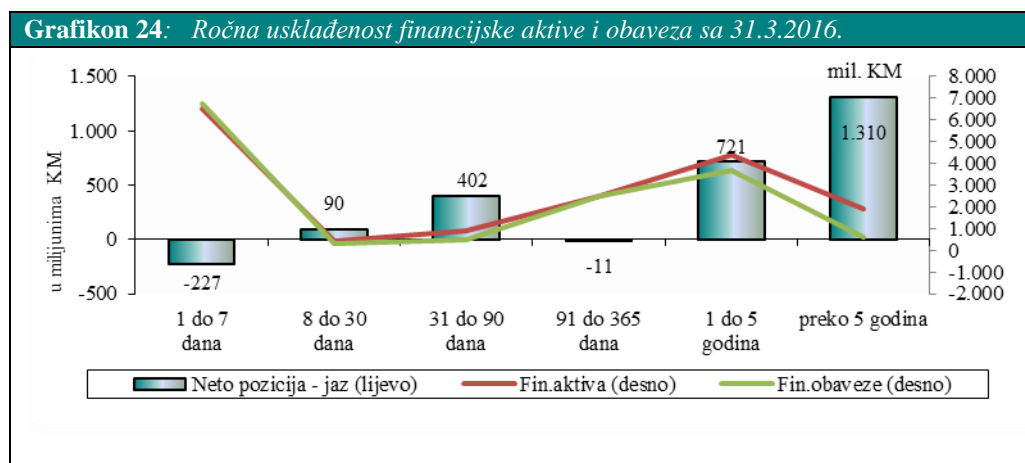
³⁶ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

³⁷ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

³⁸ U „Sl. glasniku BiH“, br. 30/16, objavljena Odluka o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade CB BiH bankama na iznos rezerve, koja će se primjenjivat od 1. srpnja 2016.

Tablica 40: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
1	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	4.060.671	4.592.752	4.525.574	113	99
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč. sredst.	3.797.970	4.310.524	4.310.170	114	100
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	6.351.607	7.358.839	7.413.863	116	101
4. Iznos obveze ³⁹ :					
4.1. dekadni prosjek 10% od iznosa red.br. 3	6 35.161	735.884	741.386	116	101
4.2. dnevni minimum 5% od iznosa red.br.3	317.580	367.942	370.693	116	101
5. Ispunjenje obveze : dekadni prosjek ⁴⁰					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	3.425.510	3.856.868	3.784.188	113	98
6. Ispunjenje obveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	3.480.390	3.942.582	3.939.477	113	100

Ukoliko se promatra ročna usklađenost preostalih dospjeća ukupne financijske aktive⁴¹ i obveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra, iako nešto lošija u odnosu na 31. 12. 2015.

Sa 31. 3. 2016. kratkoročna financijska aktiva banaka u iznosu od 10,3 milijarde KM bila je veća za 253 milijuna KM od kratkoročnih obveza. U odnosu na kraj 2015. godine, kada je pozitivni jaz iznosio 249 milijuna KM, to je neznatno povećanje od četiri milijuna KM ili 1,9%, tako da je koeficijent pokrivenosti kratkoročnih obveza od 102,5% ostao nepromijenjen.

Kratkoročna financijska aktiva i kratkoročne financijske obveze su ostale na skoro istoj razini, s promjenama pojedinih stavki. U okviru kratkoročne financijske aktive najveće povećanje od 2,2% ili 94 milijuna KM zabilježeno je kod neto kredita, kod novčanih pozajmica danih drugim bankama 121,7% ili 76 milijuna KM, kod aktive za trgovinu 6,2% ili 55 milijuna KM, te 3,4% ili šest milijuna KM kod ostale financijske aktive, dok je smanjenje od 4,2% ili 204 milijuna KM zabilježeno kod novčanih sredstava i 19,8% ili 14 milijuna KM kod vrijednosnih papira koji se drže do dospjeća. Financijska aktiva preostalog roka dospjeća preko jedne godine je nepromijenjena.

³⁹ U čl.1 Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Sl.novine F BiH“, br. 46/14) smanjen je postotak održavanja prosječnog dekadnog minimuma likvidnosti sa 20% na 10% i visine dnevnog minimuma novčanih sredstava sa 10% na 5%.

⁴⁰ Promjene u indexima na pozicijama 4.1., 4.2., 5. i 6. su rezultat izmjene navedene u prethodnoj napomeni.

⁴¹ Financijska aktiva iskazana je na neto osnovi (umanjena za ispravke vrijednosti).

Obveze s rokom dospijeaća do jedne godine (10,1 milijarda KM) također su imale neznatnu promjenu (+ 0,1%), s promjenama u sljedećim stavkama: povećanje ostalih financijskih obveza za 5,4% ili 11 milijuna KM i smanjenje obveza po uzetim kreditima za 4,6% ili osam milijuna KM. Obveze s rokom dospijeaća preko jedne godine (4,3 milijarde KM) bilježe neznatno smanjenje od 0,9% ili 37 milijuna KM, najviše kao posljedica smanjenja obveza po uzetim kreditima za 3,9% ili 29 milijuna KM.

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeaća stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴².

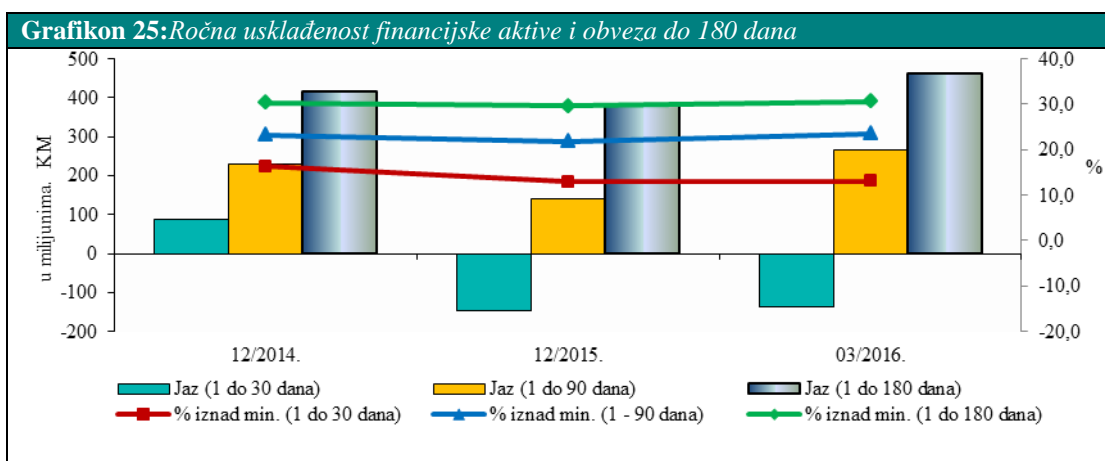
- u 000 KM –

Tablica 41: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana					
Opis	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	6.303.761	6.889.456	6.926.333	109	101
2. iznos financijskih obveza	6.215.782	7.037.944	7.063.538	113	100
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	87.979	-148.488	-137.205	n/a	n/a
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	101,4%	97,9%	98,1%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	16,4%	12,9%	13,1%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.132.287	7.762.111	7.823.917	109	101
2. iznos financijskih obveza	6.901.893	7.621.496	7.559.191	107	99
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	230.394	140.615	264.726	61	188
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	103,3%	101,8%	103,5%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	23,3%	21,8%	23,5%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	8.062.506	8.748.138	8.767.423	109	100
2. iznos financijskih obveza	7.647.885	8.365.780	8.305.258	109	99
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	414.621	382.358	462.165	92	121
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	105,4%	104,6%	105,6%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	30,4%	29,6%	30,6%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31. 3. 2016. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

⁴² Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su procenti za ročnu usklađenost financijske aktive i obaveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijeaća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 90 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 180 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 180 dana.

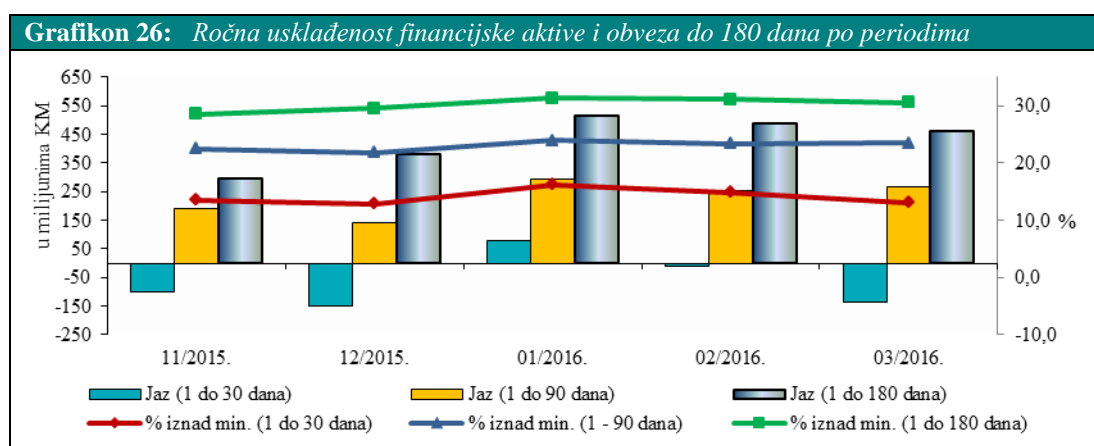

Sa 31. 3. 2016. financijska aktiva u prvom intervalu do 30 dana bila je manja od financijskih obveza, zbog većeg povećanja financijskih obveza, prvenstveno depozita i ostalih financijskih obveza, od rasta financijske aktive (rast neto kredita, aktive za trgovinu, pozajmica danih drugim bankama, vrijednosnih papira koji se drže do dospeljeca i ostale financijske aktive, te smanjenje novčanih sredstava). U drugom i trećem intervalu financijska aktiva bila je veća od financijskih obveza, zbog rasta aktive, prvenstveno neto kredita i aktive za trgovinu, i smanjenja financijskih obveza (najviše depozita).

Kao rezultat navedenog, ostvareni postotci ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto viši nego na kraju 2015. godine, ali i dalje su znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 13,1%, u drugom za 23,5% i u trećem intervalu za 30,6%.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti financijske aktive i obveza u razdoblju studeni 2015. - ožujak 2016. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim postotcima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte financijske krize na BiH i utjecaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog loše ročne strukture depozita, te otplate dospeljelih kreditnih obveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih financijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji

izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priljeva likvidnih sredstava uslijed pada naplativosti kredita, treba istaknuti kako će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i postupaju li u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provedbe opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴³ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provedbu programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke⁴⁴.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcionira kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. 3. 2016. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka udjel stavki u stranim valutama iznosio je 10,7% ili 1,8 milijardi KM (na kraju 2015. godine 11,5% ili dvije milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je udjel obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 40,9% ili sedam milijardi KM (na kraju 2015. godine 41,5% ili 7,1 milijarda KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu i ukupno.

⁴³ "Službene novine F BiH", br. 48/12 – Pročišćeni tekst.

⁴⁴ Člankom 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

Tablica 42: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EURO i ukupno)⁴⁵

Opis	31.12.2015.				31.3.2016.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	839	10,6	1.311	15,2	760	9,8	1.159	13,8	91	88
2. Krediti	29	0,4	31	0,4	27	0,4	29	0,4	93	94
3. Krediti s val. klauzulom	6.517	82,7	6.623	77,0	6.448	83,1	6.549	78,0	99	99
4. Ostalo	500	6,3	636	7,4	522	6,7	662	7,8	104	104
Ukupno (1+2+3+4)	7.885	100,0	8.601	100,0	7.757	100,0	8.399	100,0	98	98
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.498	72,8	6.153	74,9	5.455	73,1	6.091	75,1	99	99
2. Uzeti krediti	810	10,7	812	9,9	763	10,2	763	9,4	94	94
3. Dep. i kred. s val. klauz.	1.076	14,2	1.076	13,1	1.061	14,2	1.061	13,1	99	99
4. ostalo	170	2,3	176	2,1	185	2,5	193	2,4	109	110
Ukupno (1+2+3+4)	7.554	100,0	8.217	100,0	7.464	100,0	8.108	100,0	99	99
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	37		48		32		98			
2. Pasiva	129		208		178		229			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	239		225		148		160			
%	12,9%		12,1%		7,9%		8,5%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	17,1%		17,9%		22,1%		21,5%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi⁴⁶ dominantan je udjel EURO od 70,8%, (31. 12. 2015. godine 69,2%), uz smanjenje nominalnog iznosa sa 1,4 milijarde KM na 1,3 milijarde KM. Udjel EURO u obvezama od 90,9% je nešto viši nego na kraju 2015. godine, uz pad nominalnog iznosa za 75 milijuna KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditni) i obveza⁴⁷, koji je posebno značajan u aktivi (78,0% ili 6,6 milijardi KM), što je nešto više nego na kraju 2015. godine (77,0% ili 6,6 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 22,0% ili 1,8 milijardi KM sa strukturom: stavke u EURO 15,6% ili 1,3 milijarde KM i ostale valute 6,4% ili 0,5 milijardi KM (na kraju 2015. godine ostale stavke u EURO imale su udjel od 15,9% ili 1,4 milijarde KM). Od ukupnih neto kredita (10,6 milijardi KM), cca 62,0% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (98,5%).

Na strani izvora, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (8,1 milijarda KM) najveći udjel od 79,0% ili 6,4 milijarde KM imaju stavke u EURO, najviše depoziti (na kraju 2015. godine udjel obveza u EURO bio je 78,8% ili 6,5 milijardi KM). Udjel i iznos indeksiranih obaveza u posljednjih pet godina (s iznimkom 2013. godine kada je ostvaren pad od 13% ili 117 milijuna KM) ima trend rasta, od 2011. godine kada su iznosile 661 milijun KM, što je bio udjel od 8%, na razinu od 1,1

⁴⁵ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

⁴⁶ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, financijska aktiva se do 31.12.2011. iskazivala po neto načelu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki financijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011., iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze.

⁴⁷ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditni) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

milijarde KM i udjel od 13,1% sa 31. 3. 2016. Rast indeksiranih obveza (skoro sve se odnosi na depozite) uvjetovan je, s jedne strane, odljevom depozita i kreditnih obveza u stranim valutama, koji su bili izvor za kredite odobravane s valutnom klauzulom, a s druge strane, kontinuirano visokim iznosom kredita s valutnom klauzulom. U cilju održavanja devizne usklađenosti, banke povećavaju stavke indeksiranih obveza (depozita), s napomenom da većina banaka ima dugu deviznu poziciju. Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava F BiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sustava FX riziku u prvom kvartalu 2016. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 3. 2016. dugu deviznu poziciju imalo je 13 banaka, a kratku poziciju četiri banke. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 8,5% ukupnog temeljnog kapitala banaka, što je za 21,5 postotnih bodova manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO, kao i ukupna, iznosila je 7,9% što je za 22,1 postotni bod manje od dozvoljene, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (neto duga pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom sukladno usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH je u razdoblju provedbe reformi dostigao zavidnu razinu i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio financijskog i ukupnog ekonomskog sustava F BiH. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Propise, njihovo poboljšanje i dogradnju, kao i operativne odluke iz svoje nadležnosti, FBA je donosila uz poduzimanje svih propisanih koraka čiji je osnovni cilj bio da banke u svom radu u najvećoj mjeri osiguraju zakonitost, punu primjenu propisa FBA i svih općeprihvaćenih načela i praksi za njihov, naročito u uvjetima sveprisutne recesije, oprezan i uspješan rad. Pored navedenog, insistiranje i ciljevi svih napora FBA bili su usmjereni na jačanje kapitala banaka, poboljšanje njihovih kreditnih politika i njihova dosljedna primjena u praksi, podizanje opreza na najvišu moguću razinu u upravljanju kreditnim rizikom, koji je još uvijek dominantan u našem okruženju, i rizikom likvidnosti, ali i na jačanje sposobnosti za upravljanje potencijalnom kriznom situacijom.

Agencija za bankarstvo F BiH će u narednom razdoblju:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za sigurnije i stabilnije poslovanje banaka i bankovnog sustava u cjelini i njegovu podršku gospodarstvu i stanovništvu;
- nastaviti s provedbom aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svoje nadležnosti u cilju realizacija mjera iz Reformske agende i Programa ekonomskih reformi koje se odnose na bankarski i financijski sektor;
- raditi na realizaciji preporuka FSAP misije u cilju unapređenja kvalitete supervizije bankarskog sektora;
- nastaviti s aktivnostima izgradnje regulatornog okvira (podzakonskih akata) sukladno usvojenoj Strategiji i godišnjem planu na izradi regulative, a u cilju implementacije Bazela II/III i EU

- direktiva i kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i kontrolama na licu mjesta s težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
    - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
    - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
    - nastaviti sistemsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
    - pregledati i redovito ažurirati plan za izvanredne situacije u sklopu pripreme za krizu,
    - nastaviti s razvojem i primjenom „Sustav ranog upozorenja“ (SRU) u svrhu rane identifikacije financijskih i operativnih neefikasnosti i/ili negativnih trendova u poslovanju banaka,
    - nadzirati usklađenost banaka sa zakonima i podzakonskim aktima i primijenjene prakse u bankama u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata,
    - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
    - nastaviti suradnju sa ECB-om i EBA-om i razmjene informacija u nadzoru banaka, te za međunarodnim financijskim institucijama MMF, SB, EBRD-om i dr.
    - unapređivati suradnju s Udrugom banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja (npr. uvođenje novih proizvoda, naplata potraživanja, funkcioniranje Centralnog registra kredita-pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnosti podataka i sl.), organizirati savjetovanja i pružati stručnu pomoć u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka;
  - kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav, kao bitan preduvjet za efikasan i proaktivan nadzor banaka, odnosno informatičke podrške u funkciji što ranijeg upozoravanja i preventivnog djelovanja u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
  - nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
  - ubrzati okončanje postupaka likvidacije.

Također je potrebno i daljnje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji aktivnosti iz Reformske agende za Bosnu i Hercegovinu za period 2015-2018. godina;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
- realizaciji Programa ekonomskih reformi za 2016.-2018. godina (ERP BIH 2016.-2018.);
- kreiranju i dogradnji zakonske regulative za financijski i bankarski sektor, polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva, a koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, a posebno na pripremi i usvajanju novog Zakona o bankama i zakonskog okvira za sanaciju banaka;
- ubrzanju provedbe ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremi i usvajanju Zakona o kompanijama za upravljanje imovinom;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- uspostavljanje mehanizma izvansudskog restrukturiranja dugova gospodarskih društava;

- kreiranje i donošenje mjera u cilju rješavanja ili ublažavanja problema prezaduženih osoba;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najvažniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- povećanje opsega kreditne aktivnosti u cilju podrške gospodarstvu, uz potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te obrani od utjecaja posljedica krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- unapređenju sustava upravljanja rizicima i sustava ranog prepoznavanja pogoršanja kreditnog portfelja i efikasnijim mjerama za rješavanje nekvalitetnih kredita;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, jačanje sustava unutarnjih kontrola i funkcije unutarnje revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obaveza i uloge;
- dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a sukladno zakonu i podzakonskim aktima;
- implementaciji zakona i podzakonskih akata u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata;
- aktivno sudjelovanje u implementaciji mjera na rješavanju problema prezaduženosti pojedinaca, finansijskoj konsolidaciji gospodarskih društava;
- pripremi i ažuriranju svojih planova izvanrednih mjera;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-83-2/16
Sarajevo, 30. svibnja 2016.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilanca stanja banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i financijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izvešće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Račun dobiti i gubitka banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 7.....	Izvešće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31. 3. 2016.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1.	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
2.	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
3.	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	070/340-341, fax:036/444- 235	Privr. direktor SANELA PAŠIĆ
4.	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5.	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	MIRZA HUREM
6.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V. Kladuša	Tone Hrovata bb	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7.	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva br. 25.	033/586-870, fax:586-880	Privr. direktor SAMIR MUSTAFIĆ
8.	NLB BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Džidžikovac 1.	033/720-300, fax:035/302- 802	SENAD REDŽIĆ
9.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	ADNAN BOGUNIĆ
10.	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
11.	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	KARLHEINZ DOBNIGG
12.	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/724-930, fax: 668-952	SALKO SELMAN
13.	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:263-832	EDIN KARABEG
14.	SPARKASSE BANK dd BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15.	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	IVAN VLAHO
16.	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	VEDRAN HADŽIAHMETOVIĆ
17.	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	MIRZET RIBIĆ
18.	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne 47c	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ

PRILOG 2

**BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNI PODBILANCA**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.
A K T I V A				
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.560.234	4.857.483	4.652.946
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	618.460	1.058.837	963.298
1b	Kamatonski računi depozita	3.941.774	3.798.646	3.689.648
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	586.704	882.829	937.710
3.	Plasmani drugim bankama	50.836	78.420	151.406
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	11.170.277	11.610.744	11.698.258
4a	Kreditni	9.959.429	10.424.207	10.517.396
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	42	36	34
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	1.210.806	1.186.501	1.180.828
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijanja	214.585	167.377	155.714
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	491.740	482.817	494.859
7.	Ostale nekretnine	34.120	34.077	35.662
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	23.135	22.114	20.230
9.	Ostala aktiva	241.737	265.171	267.505
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.222.838	1.211.451	1.189.286
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.160.481	1.153.862	1.131.556
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	62.357	57.589	57.730
11.	UKUPNA AKTIVA	16.150.530	17.189.581	17.225.004
O B V E Z E				
12.	Depoziti	12.130.746	13.098.983	13.092.943
12a	Kamatonski depoziti	9.360.082	9.935.353	9.830.626
12b	Nekamatonski depoziti	2.770.664	3.163.630	3.262.317
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	150	150	150
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza			
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	150	150	150
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka			
15.	Obveze prema vladi			
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.026.503	904.050	867.917
16a	s preostalim rokom dospijanja do jedne godine	359.866	161.356	153.994
16b	s preostalim rokom dospijanja preko jedne godine	666.637	742.694	713.923
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	156.233	119.835	119.795
18.	Ostale obveze	417.395	468.846	474.079
19.	UKUPNE OBVEZE	13.731.027	14.591.864	14.554.884
K A P I T A L				
20.	Trajne prioritetne dionice	11.959	11.709	11.709
21.	Obične dionice	1.221.591	1.155.783	1.155.783
22.	Emisioni ažio	136.485	132.667	132.667
22a	na trajne prioritetne dionice	88	88	88
22b	na obične dionice	136.397	132.579	132.579
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	618.214	836.609	981.151
24.	Tečajne razlike			
25.	Ostali kapital	115.520	145.215	73.076
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.419.503	2.597.717	2.670.120
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	16.150.530	17.189.581	17.225.004
	PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA	638.913	713.765	711.058
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	16.789.443	17.903.346	17.936.062

PRILOG 3

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANCIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31. 3. 2016.**

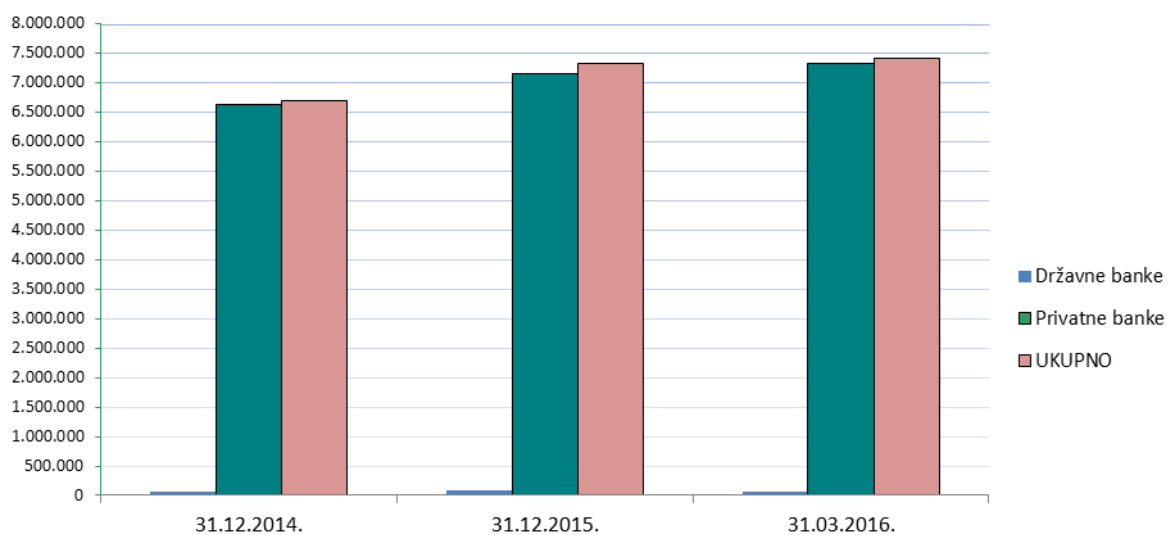
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Financij ski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	BOR Banka d.d. Sarajevo	242.488	1,41%	176.993	1,51%	135.978	1,04%	800
2.	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	683.654	3,97%	498.032	4,26%	452.405	3,46%	1.582
3.	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	868.178	5,04%	565.817	4,84%	622.423	4,75%	-893
4.	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	1.562.793	9,07%	1.221.241	10,44%	1.091.289	8,33%	7.210
5.	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	206.150	1,20%	121.636	1,04%	150.405	1,15%	248
6.	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	85.598	0,50%	48.482	0,41%	59.073	0,45%	-254
7.	Moja banka d.d. Sarajevo	198.166	1,15%	132.159	1,13%	166.739	1,27%	311
8.	NLB banka d.d. Sarajevo	958.066	5,56%	659.664	5,64%	780.263	5,96%	4.131
9.	Privredna Banka d.d. Sarajevo	158.571	0,92%	102.737	0,88%	131.850	1,01%	93
10.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	402.712	2,34%	322.770	2,76%	258.311	1,97%	291
11.	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	3.743.575	21,73%	2.230.438	19,07%	2.968.298	22,67%	25.655
12.	Sberbank BH d.d. Sarajevo	1.153.295	6,70%	944.406	8,07%	894.473	6,83%	2.619
13.	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	1.131.933	6,57%	898.006	7,68%	931.176	7,11%	5.767
14.	Union banka d.d. Sarajevo	432.627	2,51%	140.435	1,20%	363.546	2,78%	443
15.	UniCredit bank d.d. Mostar	4.370.057	25,37%	2.919.286	24,95%	3.369.096	25,73%	21.176
16.	Vakufska banka d.d. Sarajevo	265.149	1,54%	197.580	1,69%	223.614	1,71%	291
17.	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	761.992	4,42%	518.576	4,43%	494.004	3,77%	3.606
	UKUPNO	17.225.004	100 %	11.698.258	100 %	13.092.943	100 %	73.076

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.
Državne banke	73.072	78.771	84.714
Privatne banke	6.618.891	7.156.178	7.324.777
UKUPNO	6.691.963	7.234.949	7.409.491

PRILOG 5

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31. 3. 2016.**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.157.710	171.687	10.870	5.509	913	2.346.689
2.	Dugoročni krediti	7.259.163	535.398	229.339	85.628	8.881	8.118.409
3.	Ostali plasmani	222.065	1.473	63	188	1.801	225.590
4.	Obračunata kamata i naknada	36.653	4.572	1.398	4.336	24.356	71.315
5.	Dospjela potraživanja	32.711	33.785	19.070	321.146	749.859	1.156.571
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama				197	24.060	24.257
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	471.628	3.468	918	1.885	34.492	512.391
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	10.179.930	750.383	261.658	418.889	844.362	12.455.222
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	199.997	62.808	65.575	249.344	844.360	1.422.084
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	119.558	48.611	99.581	216.256	705.280	1.189.286
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	113.721	39.525	13.477	71.074	146.087	383.884
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	87.032	29.572	22.304	80.427	59.757	279.092
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						194.221
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						5.959.068
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						18.414.290

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	3.692.817
14.b	Sredstva po videnju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	850.692
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	513.186
14.d	Stečena financijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godinu dana od dana stjecanja	7.927
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	12.624
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	101.452
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	780.370
	UKUPNO pozicija 14	5.959.068
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	180.216

PRILOG 5A

KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31. 3. 2016.

- KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	370.050	31.774	3.191	200	3	405.218
2.	Činidbene garancije	579.474	97.805	431	4.845	218	682.773
3.	Nepokriveni akreditivi	39.871	120	108			40.099
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.503.648	74.776	1.040	139	242	1.579.845
5.	Ostale potencijalne obveze banke	12.988	153		1	145	13.287
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroj pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	2.506.031	204.628	4.770	5.185	608	2.721.222
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	49.302	13.286	1.254	2.989	608	67.439
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA IZVANBILANČNE STAVKE	24.792	2.724	923	4.366	361	33.166
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCLJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	29.225	11.785	887	197	253	42.347
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCLJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	23.968	10.045	1.114	1.365	150	36.642
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCLJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA						11.996
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						509.431
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						3.230.653
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						40.866
6b.	Iznos odobrenih a neiskorištenih kredita s klauzulom o bezuvjetnom otkazivanju						469.235

RAČUN DOBITI I GUBITKA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	3.459	1.574	546
2)	Plasmani drugim bankama	2.199	1.693	413
3)	Kreditni i poslovi leasinga	692.603	689.317	168.949
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	7.246	6.393	1.248
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	1.307	49	8
6)	Potraživanja po plaćenim izvanbilančnim obvezama	7	3	1
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	63.895	67.095	17.213
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	770.716	766.124	188.378
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	192.455	172.146	38.601
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obveze	0	0	0
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	18.880	14.823	3.235
5)	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	11.206	7.834	1.909
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	1.877	1.827	511
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	224.418	196.630	44.256
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	546.298	569.494	144.122
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja s devizama	45.760	49.261	9.812
b)	Naknade po kreditima	6.658	8.376	2.199
c)	Naknade po izvanbilančnim poslovima	25.160	24.334	5.917
d)	Naknade za izvršene usluge	208.544	223.395	57.402
e)	Prihod iz poslova trgovanja	219	290	152
f)	Ostali operativni prihodi	39.580	42.305	11.193
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	325.921	347.961	86.675
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i direktni rashodi			
1)	Trošk. ispr. vrijed. riz. aktive, rezerviranja za potenc. obveze i ost.vrijed.usklad	148.251	130.018	14.740
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	80.006	89.577	22.324
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	228.257	219.595	37.064
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plaća i doprinosa	248.007	248.495	59.194
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	152.243	159.665	37.106
3)	Ostali operativni troškovi	105.326	117.274	24.357
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	505.576	525.434	120.657
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	733.833	745.029	157.721
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	187.898	245.939	74.223
5.	GUBITAK	49.512	73.513	1.147
6.	POREZI	21.304	26.567	0
7.	DOBIT PO OSNOVI POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	39	309	0
8.	GUBITAK PO OSNOVI SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	1.601	953	0
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	166.388	219.594	74.223
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	80.868	74.379	1.147
11.	FINANCIJSKI REZULTAT 9.-10.	115.520	145.215	73.076

IZVJEŠĆE O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U FBiH - AKTIVNA BILANCA

u 000 KM

R.br	O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.
OSNOVNI KAPITAL BANKE				
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdanih po osnovi novčanih uplata u dionički kapital	1.217.909	1.151.971	1.151.971
1.2.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdanih po osnovi uloženi stvari i prava u dionički kapital	12.550	12.431	12.431
1.3.	Iznos emisijonih ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	132.667	132.667
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	106.051	163.794	163.794
1.5.	Ostale rezerve formirane iz dobiti nakon oporez. na temelju odluke skupštine banke	409.634	427.706	453.812
1.6.	Zadržana, neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina i dobit tekuće godine	108.756	122.065	122.065
1.a.	UKUPNO (od 1.1 do 1.6)	1.991.385	2.010.634	2.036.740
1.b.	Odbitne stavke od 1.a			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	122.705	28.371	102.751
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	50.868	74.379	1.147
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	102	102
1.10.	Iznos nematerijalne imovine u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom	41.873	49.837	49.379
1.11.	Iznos odloženih poreznih sredstava	2.780	1.641	1.550
1.12.	Iznos negat. revalorizacijskih rezervi po osnovi efekata promj. fer vrijed. imovine	1.282	1.696	2.473
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10)	219.589	156.026	157.402
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a. - 1.b.)	1.771.796	1.854.608	1.879.338
DOPUNSKI KAPITAL BANKE				
2.1.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa trajnih priorit. kumul. dionica izdanih po osnovi novčanih uplata u dionički kapital	3.091	3.090	3.090
2.2.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa trajnih priorit. kumul. dionica izdanih po osnovi uloženi stvari i prava u dionički kapital	0	0	0
2.3.	Iznos općih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva	229.895	209.071	210.477
2.4.	Iznos pozit. revalorizacijskih rezervi po osnovi efekata promj. fer vrijedn. imovine	23.703	9.735	9.759
2.5.	Iznos dobiti za koju je Agencija izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0		
2.6.	Iznos subordiniranih dugova	154.814	107.918	108.801
2.7.	Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos ostalih instrumenata kapitala	1.419	1.422	1.422
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1 do 2.8)	412.922	331.236	333.549
ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE				
3.1.	Dio uloženi dioničkog kapitala koji po ocjeni FBA predstavlja primljenu, a precijenjenu vrijednost	0	0	0
3.2.	Ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih osoba koji prelazi 5% visine Temelnog kapitala banke	1.678	1.007	0
3.3.	Potraživanja od dionič. koji posjed. značajno glasačko pravo u banci odobrena od banke suprotno odredbama Zakona, propisa Agencije i poslovne politike banke	1.509	755	757
3.4.	Velika izlaganja banke kreditnom riziku prema dioničarima sa značajnim glasačkim pravom u banci izvršena bez prethodne suglasnosti Agencije	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	199.890	204.559	203.109
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1 do 3.5.)	203.077	206.321	203.866
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE(1+2-3)	1.981.641	1.979.523	2.009.021
B.	RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	11.394.469	11.946.433	12.009.683
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	982.250	976.734	1.001.018
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPAN RIZIK AKTIVE (B + C+D)	12.376.719	12.923.167	13.010.701
F.	STOPA NETO-KAPITALA (A/E) (% 1 dec.)	16,0%	15,3%	15,4%

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2014.	31.12.2015.	31.3.2016.
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	64	66	65
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	312	341	349
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	513	490	469
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	521	537	540
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	164	125	127
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	75	77	76
7	Moja banka d.d.Sarajevo	142	133	123
8	NLB banka d.d. Sarajevo	430	424	433
9	Privredna Banka d.d Sarajevo	164	142	139
10	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	291	248	227
11	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	1.478	1.355	1.345
12	Sberbank BH d.d. Sarajevo	435	420	421
13	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	475	471	477
14	Union banka d.d. Sarajevo	202	181	186
15	UniCredit bank d.d. Mostar	1.216	1.208	1.223
16	Vakufska banka d.d. Sarajevo	231	200	200
17	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	247	265	277
	UKUPNO	6.960	6.683	6.677